

FÖRSVARETS

FORUM

SVENSKA FÖRSVARETS PERSONALTIDNING | NR 2/2018

EXKLUSIVT

UNDER ATTACK!

SVENSKA SOLDATER I STRID

FM 02 Flygande förband levererar

Daniel Kindberg **OFFICEREN SOM BLEV FOTBOLLSSTRATEG**

VINTERSOL Artilleriet i huvudrollen

PLUS: ÄLDSTE VETERANEN 103 ÅR | VAD HÄNDER EFTER METOO? | PANSARBIL TILL SALU!
| MIKAEL ÄR EN MÄSTARE PÅ VIN | ALLT OM PERSPEKTIVSTUDIEN

EN UTVECKLAD ANSVARSKULTUR STÄRKER OSS I FRED, KRIS OCH KRIG

SÅ HAR VÅREN KOMMIT och vi ser fram emot ljus och värme.

Min vardag de senaste veckorna har präglats av framtidsfrågor. Försvarsmakten har till regeringen överlämnat budgetunderlag för år 2019 och en perspektivstudie som tar sikte på utvecklingen fram till år 2035. De är våra bidrag till de politiska beslut som kommer att ange kursen för svenska försvaret under lång tid framöver.

Nu stundar nödvändiga diskussioner om vad som krävs för att våra förmågor inte ska vika på sikt. Planeringsläget är inte enkelt. Men

på ett nytt sätt. Målet är viktigt – en utvecklad ansvarskultur stärker förmågan att leda verksamheten i fred, kris och krig.

VÅRA ÖVNINGAR VÄSSAR förmågorna på alla plan. Jag kunde själv på plats i ett gnistrande vintrigt Norrbotten följa imponerade insatser i den nationella förbandsövningen Vintersol. I april leder vi den internationella stabsövningen Viking 18 och i höst stundar Nato-övningen Trident Juncture i Norge, där Sverige har ett betydande bidrag.

För en tid sedan fick jag möjlighet

” Vi ska komma ihåg att det går bra!
Glaset är inte halvtomt, det är halvfullt. ”

vi fortsätter att leverera på de ramar vi har. Och vi ska komma ihåg att det går bra! Glaset är inte halvtomt, det är halvfullt.

Våra medarbetare är vår viktigaste resurs. Därför ska vi ta emot de första rekryterna som inkallas genom totalförsvarspikten på ett oklanderligt sätt och erbjuda dem en förstklassig tid i Försvarsmakten. Vid rekrytkonferensen i mars fick jag positiva signaler om vår verksamhet och talade om medinflytande med förtroendevalda. Jag fick även några vittnesmål om brister i Försvarsmaktens bemötande – det ska inte förekomma i vår organisation.

I detta nummer kan du läsa om etableringen av försvarsgrensstaber på nya orter. Fundera gärna på vad förändringen innebär för dig. Mandat och ansvar kommer att fördelas

att djupdyka i globala utmaningar vid den årliga säkerhetskonferensen i München. Cybersäkerhet, läget runt Östersjön, Arktis, utvecklingen i Ukraina – frågor som kommer att påverka även vår egen framtid. De säkerhetspolitiska utmaningarna framstod tydligt men förslagen på lösningar var färre.

Vi lever i en osäker och oförutsägbart tid. Då är det särskilt viktigt att vi står stadigt. Vi ska inte famla. Vi tar ut en långsiktig kurs. Vår trovärdighet och styrka bygger på det.

Vi hörs och ses!

Micael Bydén
Överbefälhavare

s4 AKTUELLT

med På ny post

s10 PORTRÄTTET

Mikael har näsa för gott vin

s12 INBLICK Med sikte

på 2035. Allt om Perspektivstudien.

s20 UTVECKLING Alla berörs

av ledningsarbetet

s24 VETERANER Lyckliga

krigare. Veteranerna mår bättre än vi tror.

s26 #METOO Så stoppar vi

kränkningarna inom Försvarsmakten

s40 REKRYTERING

Försvarsmaktens tekniska skola är suveräna på att locka ungdomar. Hur gör de? Plus: Det nya eventkonceptet gör succé.

s48 FYS Så kommer

du toppform till sommarens löptävlingar.

s50 TILL SIST Köp en

pansarbil!

s52 ÅSIKTEN Stabspastorn

hyllar våra veteraner.

s53 FÖRVALTAREN**FÖRKLARAR** Om heraldiska vapen.**s54 KRÖNIKA** Clara Toll**s56 BILDEN** Fullt blås

på Ace.

DET HANDLAR OM LEDARSKAP

”BETONA VÄRDEGRUNDEN och lyft fram era karismatiska ledare”, säger Daniel Kindberg, ordförande för Östersunds FK och före detta yrkesofficer, i en intervju det här numret av Försvarets forum. Han berättar om hur Försvarsmakten formade honom och la grunden till hans framgångsrika civila karriär som idrottlédare och chef. Moralisk kompass, lagarbete och att göra rätt för sig är egenskaper han lärde sig som officer. På annan plats i tidningen berättar överstelöjtnant Per Nilsson, kontingentschef för Mali 05, om hur det är att leda soldater i ett skarpt läge. Om hur en god förbandsanda övervinner det mesta. Förmågan till ledarskap tränas dagligen i Försvarsmakten. Det är en unik spetskompetens som vi alla ska vara stolta över och som jag skulle önska fanns på fler håll i samhället i dag. Trevlig läsning!

FREDRIK HELMERTZ

Redaktör, Försvarets forum

VINTERSOL Årets kanonövning. Artilleribataljonen övar med hela manskapet. **S14–19**

FOKUS. Ökenflygarna. Svenska flygkontingenten FM02 i Mali stöttar FN. **S34–37.**

FOKUS. I stridens hetta. Överstelöjtnant Per Nilsson om att leda soldater i skarpt läge. **S28–35.**

HÄRFÖRAREN. Daniel Kindberg är yrkesofficeren som erövrar fotbollsvärlden. **S44–46.**

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88.

Ansvärg utgivare: Fredrik Pettersson, tf chef för kommunikationsavdelningen. **Redaktör:** Fredrik Helmertz, fredrikhelmertz@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryckt:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* Nästa textdeadline: 18 maj 2018. Beräknad utgivningsdag: 26 juni 2018. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245. Genrebilder från Shutterstock. Foto, omslag: Jimmy Croona/ComCam.

REKRYTER DISKUTERADE VÄRDEGRUNDEN

Rekrytkonferensen i Uppsala besöktes av ÖB

Arets centrala Rekrytkonferens genomfördes i mars på Luftstridsskolan i Uppsala. Ett 50-tal förtroendevalda från landets alla förband var där. I en paus mötte Försvarrets forum tre av deltagarna: Maja Cederborg, Noa Hedman och Sebastian Söderberg från Amfibieregementet. De konstaterade att värdegrundsfrågor är en av de viktigaste uppgifterna för de förtroendevalda rekryterna.

– Det är grundläggande för ett bra klimat, säger Sebastian Söderberg.

ÖB MICHAEL BYDÉN ägnade också en stor del av sitt anförande på konferensen åt just värdegrundsfrågor. Bland annat slog han fast att det är nolltolerans i Försvarsmakten mot kränkningar.

– Det känns som om ÖB är väldigt öppen i alla viktiga frågor. Så har jag inte upplevt det förut, vi har inte riktigt diskuterat det på det här sättet under min utbildning hittills, säger Maja Cederborg som legat inne i fem månader.

ÖB konstaterade också att ”vi själva är det största hindret mot ett jämställt försvar” bland annat genom våra traditioner. Han får medhåll av Noa Hedman:

ÖB Micael Bydén i samtal med rekryter från Amfibieregementet.

JESPER TENGROTH

– Försvarsmakten är inne i ett skede där det är viktigt att belysa jämställdheten i och med #metoo och #givaktobitihop och när vi dessutom har värnplikt för både kvinnor och män. Det är viktigt att vi bestämmer vad som faktiskt ska vara jargongen på förbanden, eftersom vi så småningom också blir de nya anställda där.

UNDER KONFERENSEN genomfördes också utbildning och grupparbeten kring hur medinflytandet ska fungera nu när värnplikten är återupplivad.

– Jag hoppas jag kan få med mig ett antal punkter och åsikter hem till regementet och som kan fungera som vägledning för hur vi ska arbeta med medinflytandefrågor, säger Maja Cederborg som är glad att genomföra en militär grundut-

bildning:

– Självklart är det väldigt jobbigt och inte alltid jättekul men i slutändan så uppskattar man allting. Det man lär sig här får man ingen annanstans.

Noa Hedman är inne på samma linje:

– Det är en jätteomställning, det är det verkligen. Men jag känner att jag på de här fem månaderna utvecklats så otroligt mycket. Jag kan verkligen rekommendera det till alla, säger han.

ÖB Micael Bydén blir glad över det trion från Amfibieregementet säger:

– Jag blir mer än bara glad. Jag blir stolt också. De lyfter fram det som är positivt med utbildningen, men väjer inte heller för de svåra frågorna. **Text Jesper Tengroth/LEDS KOMM**

CITATET

”Varför protesterar inte fredsrörelsen? Vems intressen företräder de egentligen?”

Expressen ställer frågan varför fredsrörelsen kraftfullt protesterade mot Aurora, men är tyst när Ryssland övar.

Totalt har 67 560 svenskar gjort internationell tjänst. För första gången finns korrekta uppgifter på antalet.

PELLE VAMSTAD/FÖRSVARSMAKTEN

ALLA VETERANER RÄKNADE

Försvarsmaktens Veterancentrum har undersökt hur många svenskar som deltagit i internationella insatser. Christopher van Zant på Veterancentrum arbetade ett år med att för hand gå genom tjänstgöringskort på Krigsarkivet, initialt för att ta fram veteraner som ingick i styrkan som placerades på Siniahalvön efter Suezkrisen 1956 (UNEF1) inför Veteranda-

gen 2017. Det slutade med att han gick igenom allt. Undersökningen har visat att 114 551 befattningar har bemannats av 67 560 individer, män och kvinnor. Av dessa lever nu 54 158 varav 3328 är kvinnor och 50 830 män.

Den yngsta kvinnan som är utlandsveteran är 20 år och den äldsta 95 år med ett förflutet från sjukhuskompaniet i Rafah, Gaza, 1964–1965. Den yngste

manliga veteranen är 20 år och den äldste 103 år, veteran från observatörgruppen UNTSO, i Mellanöstern, 1963-1964.

– Statistiken per den sista januari 2017 omfattar Sveriges alla insatser och är mycket värdefull. Det gör att vi kan förfina vårt arbete som kommer veteranerna och deras anhöriga tillgodo, säger Torbjörn Larsson, chef för Veterancentrum.
Text Mårten Granberg

SVENSKA FOLKET UTBILDAS OM KRIS OCH KRIG

MYNDIGHETEN FÖR samhällsskydd och beredskap (MSB) skickar ut broschyren *Om krisen eller kriget kommer* till alla hushåll i samband med Krisberedskapsveckan den 28 maj-3 juni. Syftet är att öka svenskarnas kunskap om hur de förbereder sig för olika kriser och höjd beredskap. Terror och klimatförändringar som medför extrema väderförhållanden kan leda till situationer där tillgång till

vatten och el blir minimal och möjligheten till kommunikation begränsas.

Alla bör vara medvetna om sitt ansvar och eftersom krisberedskapen bedöms vara låg hos allmänheten har riksdagen gett MSB i uppdrag att producera broschyren som en del av en större informationsinsats. All information finns tillgänglig på webbplatsen DinSäkerhet.se den 28 maj.

SIFFRAN

8

PROCENTENHETER. Så mycket har svenskarnas förtroende för Försvarsmakten ökat visar den årliga undersökningen Förtroendebarmetern från Medieakademin.

HALLÅ DÄR

FÄNRIK JOSEFIN JÖNSSON.

GRATTIS TILL EXAMEN, VAD FICK DIG ATT BLI JUST FÖRSVARSMETEOROLOG?

"Jag pluggade fysik och matematik i Lund och en representant från Försvarsmakten kom till oss och berättade om hur det var att jobba som försvarsmeteorolog. Det lät som ett spännande och varierat yrke och vi var ett kompisgäng som sökte."

Är det skönt att ta examen?

"Det känns nästan överkligt att vara klar. Jag har studerat så länge, i närmare fem år. Jag har en kandidatexamen i fysik, har praktiserat på Danmarks meteorologiska institut, gjort GMU/FOK och läst ett år på officersutbildningen på Karlberg."

Hur är det att arbeta på helikopterflottiljen?

"Det är jätteroligt och intressant. Det händer olika saker varje dag och telefonen ringer hela tiden. Vi har väldigt nära kontakt med piloterna och den flygande verksamheten."

Efter hopp utbildning i vår och flygutbildning i höst med ett antal flygpas på hemmaförbandet, kan jag dessutom titulera mig som väderspanare."

Jag gissar att man blir vädernörd i ditt jobb

"Jag tycker det är intressant när det snöar, haha. Då är ofta sikten väldigt dålig och det är en utmaning. Något för oss försvarsmeteorologer att bita i."

Text Fredrik Helmertz/LEDS KOMM

STABILT PÅ VÄDERFRONTEN

NYA FÖRSVARSMETEOROLOGER SER DAGENS LJUS

FOTO: NIKLAS EHLÉN/COMCAM

Duktigt jobbat. Angelica Wennbro och Josefin Jönsson tar examen. Överstelöjtnant PeO Jakobsson (näst längst till höger) och överste P-O Olofsson, väderchef, (längst till vänster), bland gratulanterna.

Angelica Wennbro och Josefin Jönsson. Det är namnen på Försvarsmaktens nya försvarsmeteorologer. I en ceremoni den 9 mars på Ledningsregementet i Enköping fick de sina efterlängtnade utnämningar och tilldelas inom kort prognosrätt vid sina hemmaförband.

För att bli försvarsmeteorolog krävs närmare fem års studier. Wennbro och Jönsson har drygt tre års universitetsstudier i matematik, fysik och meteorologi. Deras militära utbildning består av GMU/FOK följt av ett år på Militärhögskolan Karlberg.

Sedan juli 2017 har utbildningen fokuserat på praktiskt prognosarbete, det vill säga tolka observationer, radar- och satellitdata, modelldata och annat. Utbildningen inleddes vid Försvarsmaktens meteorologiska och oceanografiska centrum

(METOCC) och fortsatte sedan med praktik vid respektive hemmaförband.

UNDER DE TVÅ veckor som ligger närmast före examen har de genomfört det som ibland benämns som "stresskursen". Kursen heter Meteorologisk arbetsmetodik och syftar till att ställa eleverna inför ett stort antal realistiska problem och frågeställningar.

Eleverna arbetar som vakthavande meteorolog vid den fingerade flygflottiljen Enköping. Väderavdelningen är bemannad med meteorolog och väderobservatör. Det finns dessutom en handledare som har till uppgift att stötta eleven vid behov.

Tycker du att utbildningen verkar intressant? Antagningen till Försvarsmeteorolog är öppen just nu.

LIVGARDET GRATULERADE ESTLAND

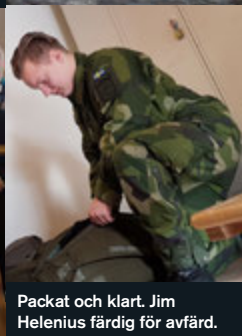
Lördagen den 24 februari firade Estland 100-årsdagen av sin självständighetsdeklaration. Den firas årligen med en parad där Estlands försvarsmakt, dess allierade och partners marscherar genom olika städer i landet. I år var det dags för huvudstaden Tallinn och Sverige representerades av Livgardet med en stor fanvakt. De möttes av tusentals personer som hade tagit sig till centrala Tallinn för att se på de olika länderna och den utrustning som visades upp. "Di Svenske" utgjorde en extra bejublad del av paraden i sina ståtliga uniformer och sin goda exercis.

– Jag har aldrig varit med om något likande, människor ropade och hurrade. Soldaterna blev chockade över det positiva mottagandet, säger kapten David Ek, chefen för fanvakten.

1918 deklarerade Estland självständighet från Ryssland. Det resulterade i ett krig där de stred hårt för att uppnå självbestämmande. Med hjälp från Storbritannien, Finland och en grupp frivilliga från Sverige, kunde de mota bort Röda Armén från territoriet.

Goda ambassadörer. Kapten David Ek, Estlands ÖB Riho Terras, fänrik Sebastian Arvidsson och 1.sergeant Fredrik Benedich.

Packat och klart. Jim Helenius färdig för avfärd.

Livgardet väckte jubel på Estlands 100-årsjubileum. Tjusiga uniformer och snygg exercis gjorde intryck på publiken.

Självständighetskriget varade i två år tills freden i Tartu (då Dorpat) slöts 1920. Freden innebar att Ryssland avsåg sig alla framtida anspråk på Estland. På grund av andra världskriget kom Ryssland inte att hedra detta avtal. Mellan 1944–1991 var Estland brutalt inlemmat som en delrepublik i Sovjetunionen.

Under det senaste decenniet har den säkerhetspolitiska situationen i Europa utvecklats negativt. Återigen kan användningen av militära medel mot suveräna stater inte uteslutas. Den gemensamma historien och det ömsesidiga intresset i att säkra den lilla statens självständighet och Östersjöns frihet, blir återigen centralt. Sverige var det första landet på plats med en ambassad efter Estlands frigörelse 1991, och det därpå följande suveränitetsstödet har ännu idag stor betydelse för landet.

Text Malin Eriksson, Mathias Järvare

CITATET

"Genom att ingå i varandras övningar kan vi öva mer utan stora extra kostnader. Vi åkte över med bara personlig utrustning och kunde gå in direkt i deras övning."

Överstelöjtnant **Tobias Ekman**, chef för 11:e militärpolisbataljonen, är mycket nöjd efter övningen Kehä 118 där Livgardet samövade med sina finska kollegor i Borgå.

GRYM TJEJHELG PÅ BERGA

Antonio Toscano, övningsledare, tittar ut över simhallen och ropar: "Hajar tycker inte om att bli sparkade på nosen. Närmar sig hajar, då vänder ni er om och sparkar allt vad ni kan".

Nu är risken för att möta hajar i Östersjön minimal, men under de två timmar som deltagarna i prova-på-helgen övade att överge ett fartyg gick man igenom flera olika situationer som kan uppstå om man blir nödställd i vatten.

Det var i mitten av mars som Fjärde sjöstridsflottiljen i Berga genomförde sin andra prova-på-helg för kvinnor. Testhelgen hade arrangerats en gång tidigare och då var efterfrågan så stor att en helg till planerades in för att möta efterfrågan. GRYM (Gemenskap, Rekrytering, Yrkesvägledning och Mentorskap) är namnet på Fjärde sjöstridsflottiljens kvinnliga nätverk och som en del i rekryteringsarbetet

har projektet arbetats fram.

Helgerna har varit uppskattade, inte bara av deltagarna, utan även bland kvinnorna på förbandet. Projektet har varit ett bra tillfälle att förstärka sammanhållningen mellan kvinnorna som är utspridda på olika divisioner och fartyg.

– Eftersom vi är i minoritet på våra fartyg och divisioner är det väldigt roligt att få ett tillfälle att stärka banden mellan oss och ge plats för nya bekansnader, säger Fanny Clausen, sjöman och rekryteringskoordinator.

Text och bild Rebecca Landberg/Fjärde sjöstridsflottiljen.

OVAN: En röjdykare från HMS Spårö hjälper Noelle att ta på sig dykutrustningen. NEDAN: Hajattack! Tjejerna samlas i en ring och sparkar utåt för att skrämma de fula fiskarna.

PÅ NY POST

Försvarmakten förlänger placeringen av kommandör **Erik Andersson** vid MarinB som förbandschef från 1 juli 2018 och tills vidare dock längst till och med 30 juni 2019.

Försvarmakten placerar överste **Peder Ohlsson** som stabschef på Insatsstaben vid Högkvarteret under perioden 12 april 2018 till och med 30 april 2021.

Försvarmakten placerar **Maritha Küller** vid Prod som chef omstruktureringsledare logistik och materiel prod vid Högkvarteret från och med 1 december 2017 tills vidare.

Försvarmakten placerar örlogskapten

Helena Sigurdsson som tillförordnad chef Försvarmakten HRC under perioden 15 april 2018 till längst 31 oktober 2018.

Försvarmakten placerar överste **Mats Klintäng** som tf chef totalförsvavsavdelningen vid Högkvarteret Leds från 29 januari 2018 fram till dess chef är utsedd. Försvarmakten beviljar överste

Per Råstedt tjänstledighet från Försvarmakten för tidsbegränsad anställning som militärsakkunnig i Regeringskansliet från 3 april 2018 tills vidare dock längst till 31 augusti 2021.

Försvarmakten placerar överste

Peter Adolfsen som Swedish Senior National Representative, Uscentcom mellan 15 augusti 2018 och tills vidare dock längst till 28 februari 2021.

Försvarmakten placerar överste **Mats Lindberg** som chefsutvecklare Marinen vid Leds Pers Chefsutvecklingsenhet vid HKV under perioden 1 maj 2018 till 31 juli 2018.

Försvarmakten placerar överste **Mats Lindberg** som ställföreträdande chef Högkvarteret under perioden 1 augusti 2018 dock längst till 31 januari 2021.

Försvarmakten placerar överste

MILITÄRA TREKAMPARE TÄVLAR I LIDKÖPING

HENRIK GEBHARDT

Toppiddrottare på språng. På bilden Örjan Gustavsson som tävlade vid Försvarsmästerskapen i Triathlon på F 7 Sätenäs i maj 2014.

Triathleter från runt 25 länder kommer den 17 juni att inta de centrala delarna av Lidköping. Då genomförs militära VM i triathlon i F7:s regi.

Tävlingen inleds med 1 500 meter simning och följs av 40 kilometer cykling, innan deltagarna beger sig ut på den tio kilometer långa löpningen.

– Just nu ligger vi lite efter i planeringen men börjar så smått att komma ikapp, säger

tävlingsledare Simon Blom.

Att det finns förhoppningar om svenska framgångar i Lidköping vittnar resultaten från Sydkorea 2015 om. Då tog nämligen Sverige två guld och ett silver.

Totalt tävlar de i fyra klasser den 17 juni: Elit för män och kvinnor samt veteraner för män och kvinnor.

– Vi ser fram emot rättvisa och spännande tävlingar, säger Simon Blom.

Tommy Karlsson som Chef Leds Pers Cue tillika chefsutvecklare armén vid HKV Leds Pers Cue under perioden 1 maj 2018 tills vidare dock längst till 31 december 2020.

Försvarsmakten förlänger överste **Mats Bloms** placering vid Leds som SC Leds Stab under perioden 1 juni 2018 och tills vidare dock längst till 30 juni 2019.

Försvarsmakten förlänger placeringen av överste **Anders Brunberg** som chef Leds CIO LLI under perioden 1 april 2018 dock längst till och med 31 december 2019.

Försvarsmakten förlänger placeringen

av kommandör **Håkan Rugeland** som stf projektledare vid HKV Leds CIO LLI under perioden 1 april 2018 till längst 30 september 2018.

Försvarsmakten placerar kommandörkapten **Carl David Philipson** på Insatsstaben som C Ins Erf Ana under perioden 1 oktober 2018 tills vidare dock längst till 30 september 2021.

Försvarsmakten beslutar att förlänga placera kommandör **Fredrik Norrby** som C Plan ek P/G från och med 1 juli 2018 längst till 30 juni 2019.

NY CHEF FÖR HEMVÄRNETS STRIDSSKOLA

Jonas Karlsson är ny chef för Hemvärnets stridsskola. Den förste mars tog han över fanan från den tidigare chefen överste Björn Olsson. Ceremonin inleds med trumvirvel och fanfar med delar av Arméns musikkår.

– Det är med stort nöje jag utnämner dig till överste och chef över HvSS. Du har en lång och gedigen karriär inom Försvarsmakten vilket gör dig mer än lämplig för det här jobbet, sa Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

Jonas Karlsson kommer närmast från Högkvarteret och har de senaste åren ägnat sig åt försvarsplanering. Han började sin militära bana för 35 år sedan inom frivillighetsrörelsen FBU-ungdom på I 11 i Växjö och hade sitt första möte med hemvärdet när han genomförde helgtjänster som instruktör under början av sin karriär.

Text och foto Leah Jorsell/
Försvarsmakten

Hemvärnets fana lämnas över. Nu tar överste Jonas Karlsson över.

NÄSA FÖR GOTT VIN

Mikael pluggar till sommelier i Mali

” Jag har alltid tyckt om god mat och dryck ihop med gott sällskap. Tillfällen att dricka goda viner både privat och i jobbet har alltid funnits. Men ibland kände jag mig lurad på upplevelsen när jag gick på restaurang. Jag försökte förklara för sommeliern vilken upplevelse jag ville ha med vinet – men blev ofta besviken. Då beslut jag att utbilda mig till sommelier, för att hjälpa mig själv.

En sommelier – vinkypare – sätter ord på smaker och hjälper en gäst att nå dit den vill med sin upplevelse. Sommelieren komponerar ihop vin och mat till en bra balans och har en djup kunskap om regionen som vinet kommer ifrån.

Utbildningen till sommelier sträcker sig över ett år och är uppdelad i två etapper. Den är väldigt teoretiskt och många gör bara den första delen. Man går på läraryggläda lektioner en gång i veckan och du förväntas läsa en massa själv. Räkna med två till fyra timmar per dag. Du ska förstå kartbilder och ha insikt i de olika klimatförutsättningarna som finns i olika regioner. Botaniker har en otrolig fördel i den här utbildningen, men även människor från Försvarsmakten. Har man en nyfikenhet på kartbilder och gillar att studera terrängen och förstår varför vissa terrängpartier är mer gynnsamma än andra så underlättar det. Då förstår du lättare varför vissa

druvor ger bättre viner från specifika områden.

I Mali, där jag är PIO, ägnar jag mycket tid åt att plugga det teoretiska. Jag kan tyvärr inte prova viner. Vår policy är att inte dricka alkohol, campen är torrlagd. Däremot kan jag uppleva nya dofter och sätta ord på dem. Det finns en viss doft i sanden i Mali, i alla fall i Timbuktu, som påminner lite om ett korkat vin. Den doften kommer finnas kvar i mitt minne.

Det finns definitivt en militär dryckesträdion. Att officerare och soldater samlas till sittningar efter en större övning är en tradition jag tycker vi ska bevara och utveckla.

Min favoritdryck är champagne. År 2002 var ett otroligt bra år i Champagne. Ett av de bästa alla kategorier. Det var perfekt sommar och en behaglig temperatur för druvor. Allt detta får du i flaskan när du dricker en champagne från det året. Då tänker jag alltid: vad gjorde jag själv 2002? Det är den typen av upplevelser ett bra vin ger.”

MIKAEL WALLENTIN ÅSTRÖM

Ålder: 34 år.

Gör: PIO i Mali 07. Rådgivare till C Prod inom Human factor integration.

Aktuellt: Pluggar till sommelier på fritiden.

Favoritvin: Millésime De Venoge 2002, en champagne. Den ska drickas med små glas. Då får du anledning att njuta ofta, men lite åt gången.

MED SIKT

ALLT DU BEHÖVER VETA OM FÖRSV

Fler armébrigader, korvetter och stridsflygplan. För att beskriva hur det svenska försvaret bör utvecklas har myndigheten överlämnat Perspektivstudien 2016–2018 till regeringen. Vad handlar studien om? Vi ställer frågan till Jonas Haggren, chef för ledningsstabens inriktningsavdelning i Högkvarteret.

Med några enkla ord – vad är perspektivstudien?

1 Studien utgår från en analys och bedömning av den säkerhetspolitiska omvärldsutvecklingen med fokus på vårt närområde. Den tar även hänsyn till den militära tekniska utvecklingen. Studien går utanför nu gällande planer och den politiska inriktningen och fokuserar på vilken försvarsförmåga som behövs för att lösa Försvarens uppgifter i framtiden. Utifrån detta presenteras ett förslag till långsiktig inriktning för Försvarens makt.

Varför är perspektivstudien viktig för oss Försvarens anställda?

2 Rapporten innehåller rekommendationer för utformningen av det militära försvaret och är ett centralt underlag som överbefälhavaren och myndigheten lämnar till försvarsberedning-

ens och regeringens arbete inför nästa försvarspolitiska inriktningsbeslut 2020.

Bland annat beskriver rapporten hur Försvarens makt behöver växa, både med fler anställda och med fler fartyg, flygplan och stridsfordon. Den beskriver vad som behövs för att klara sina uppgifter i framtiden. Men då måste vissa beslut tas nu.

Som ÖB summerar: Perspektivstudien är början på en resa mot en vidareutvecklad militär försvarsförmåga. Den ska kunna möta olika typer av hot och ett väpnat angrepp mot landet var det än sker.

Vilka är de viktigaste slutsatserna?

3 Vi bedömer att operationsmiljön i Östersjöområdet kommer att förändras fram till 2035. Framför allt när det gäller syftet med ett eventuellt angrepp, dess omfattning och karaktär. Helt klart är att Sverige oundvikligen kommer att påverkas vid en konflikt i vårt närområde.

Perspektivstudien konstaterar också att det krävs en grundläggande, långsiktig och trovärdig militär försvarsförmåga för att Försvarens makt ska ha en betryggande motståndskraft och verka krigsavhållande i perioder av spänt omvärldsläge.

Varför är ni bekymrade över Rysslands uppträdande de senaste tio åren och hur påverkar det Sverige?

4 Rysslands militära och diplomatiska uppträdande ger uttryck för landets strävan att ändra den kollektiva säkerhetsordningen i världen.

Ryssland prioriterar omfattande resurser för att öka den militära förmågan, och stärker därmed möjligheterna att snabbt kunna kraftsamla sina väpnade styrkor till offensiva operationer i sitt närområde.

Den ryska militära satsningen beräknas fortsätta. Samtidigt går Försvarens makt ned med nuvarande planering. Att de blir militärt starkare och vi svagare innebär en gradvis försämrad handlingsfrihet för Sverige.

Det pratas mycket om gränsproblematik och icke-linjär krigföring i den allmänna debatten. Diskuterar ni ämnena i perspektivstudien?

5 Försvarens makt uppger att upprätthålla Sveriges territoriella integritet ställs inför nya utmaningar när gränsen mellan fred och krig suddas ut alltmör. Den icke-linjära krigföringen tar bland annat fasta på möj-

Jonas Haggren.

EM PÅ 2035

FÖRSVARSMAKTENS PERSPEKTIVSTUDIE

ligheterna att verka dolt, till exempel genom användandet av ombud, och pågår redan i dag genom cyberattacker och försök till påverkan i det digitala medielandskapet.

Perspektivstudien pekar på Försvarsmaktens behov av en stärkt förmåga att i samverkan med andra myndigheter upptäcka fientliga handlingar samt att identifiera en aktör.

Försvarsmakten ska kunna hantera ett tidsmässigt utdraget gråzonsläge med bibehållet skydd för egen militär förmåga, kritisk infrastruktur och försörjning mot såväl angrepp med traditionella vapensystem som mot cyberattacker. Att Totalförsvaret kan agera trovärdigt i ett spänt omvärldsläge där Sverige utsätts för olika typer av påfrestningar är en viktig komponent i byggandet av tröskeleffekt. Det vill säga att vara krigsavhållande.

Teknikutvecklingen går allt snabbare. Hur påverkar det oss i Försvarsmakten?

6 Vi måste löpande förhålla oss till teknikutvecklingen för att förstå hur hotbilden förändras. Vi ser en utveckling mot större vapenräckvidder, högre anflygningshastigheter och bättre precision i fysisk fjärrbekämpning. Detta innebär att förvarningstiden för ett väpnat angrepp blir kortare, med större möjligheter att upptäcka

och bekämpa mål även på stora avstånd, men även i cyberrymden. Det ställer krav på försvararen att kunna verka i dessa dimensioner.

Teknikutvecklingen skapar också förutsättningar för strid med system i samverkan, vilket kan kompensera för underlägsenheten i antal. Striden bör kunna genomföras på så många nivåer som möjligt, nationellt och internationellt.

Striden måste kunna föras under störda förhållanden. Ledning och teknik bör därför främja självständigt agerande vid sensor- och ledningsbortfall, oavsett om det är lokalt, temporärt eller i större omfattning. Detta underlättas genom en utvecklad ledningsfilosofi och ledarskap baserat på uppdragstaktik.

Att tidigt upptäcka en fientlig handling ökar den egna handlingsfriheten.

Hur många jobbar i Försvarsmakten år 2035?

7 Den försvarsmakt som föreslås i studien är ungefär dubbelt så stor som den vi har idag. Det betyder cirka 120 000 medarbetare, av vilka en dryg fjärdedel är kontinuerligt anställda. I detta ingår också en utökad andel värnpliktiga, även på lägre chefsnivåer.

Den tillväxt som föreslås innebär stora utmaningar för personalförsörjningen, särskilt när det gäller behovet av yr-

kes- och reservofficerare. Det är därför viktigt att hitta olika metoder för att rekrytera och behålla personal. Även materielförsörjningen blir en utmaning, då nya större projekt tar lång tid att anskaffa.

Vad kommer allt att kosta?

8 För att Försvarsmakten ska kunna försvara Sverige 2035 krävs fler krigsförband, ny materiel och nya förmågor, till exempel fatt bekämpa mål på långa avstånd. Utöver det behövs fler armébrigader, korvetter, ubåtar och stridsflygplan, samt utökade resurser för ledning och logistik. Det behövs även ökade satsningar inom cyber- och underrättelseförmåga, obemannade system och precisionsbekämpning på lång räckvidd. I dagens prisläge motsvarar förslaget organisation en kostnad på cirka 115 miljarder kronor per år.

Perspektivstudien finns tillgänglig på emilia för intresserade.

Världens modernaste artilleripjäs i aktion. Archern skickar iväg den drygt 45 kilo tunga spränggranaten på Bodens södra skjutfält.

ÅRETS KANONÖVNING

ARTILLERIBATALJONEN GENOMFÖRDE FRAMGÅNGSRIK KFÖ
MED TOPPMODERNA ARCHERN OCH SAMTLIGA PERSONALKATEGORIER

*Text Jesper Sundström/I19 Foto Jesper Sundström/Försvarmakten,
Christian Adelbo/Försvarmakten & Hampus Hagstedt/ComCam.*

EFTER MÅNGA ÅRS uppehåll genomförde artilleriet åter en krigsförbandsövning. Två saker gjorde övningen unik. Det var första gången Archern deltog i en krigsförbandsövning och det var första gången hittills som artilleriet övade med samtliga personalkategorier; pliktpersonal, deltids- och heltidsanställda samt inläggande rekryter. I år var övningen dessutom huvudnumret under Vintersol, vinterns långa övningsperiod i Norrbotten.

Efter inryckning och en kort uppräskning av de grundlägg-

VINTERSOL

gande kunskaperna lämnade soldaterna successivt mobiliseringskedjan för att gå över till 91:a artilleribataljonen för vidare utbildning innan de var redo att gå in i övning Vintersol för fullt. För många av soldaterna var det första gången sedan 2008 som de var tillbaka i militär miljö.

– Rent konkret har det handlat mycket om utbildning. Pliktpersonalen är tidigare

Ordning och reda. Kontroll av förarbevis vid inryckningen.

utbildad på en artilleribataljon med Haubits 77, Terrängbil 11, 30 och 40. Och även om de har mycket i ryggmärgen så har skjutmetoder, reglementen, förbandshandböcker och mycket mer förändrats sen de var inne sist, säger överstelöjtnant Johan Magnusson, chef för 91:a artilleribataljonen.

ALLA HJÄLPES ÅT

UTE PÅ KOMPANIerna fick de övriga personalkategorierna – rekryter, deltids- och heltidsanställda – kliva fram och ta ett stort ansvar för att få in pliktpersonalen i sina många gånger nya roller. Allt för att svetsa samman grupperna till en helhet.

– Det är drygt tio år sedan de var inne sist så alla, soldater som officerare, har hjälpts åt att utbilda och stötta de nya så att de känt sig välkomna. På så sätt når vi målet, att skapa en fungerande artilleribataljon, säger major Johan Karlman, bataljonsövningsledare.

Terrängbilsföraren John Bodare från Uppsala är deltidssoldat vid 91:a artilleribataljonen. Nu har han och de andra i gruppen fått ta hand om och utbilda de pliktsoldater som anslutit. Men trots att det, av förståelig skäl, skiljer sig i utbildningsnivån mellan pliktsoldaterna och de deltidsanställda är han imponerad av pliktsoldaternas inställning.

– De är vetgiriga och lär sig väldigt snabbt. Man måste komma ihåg att soldaterna vi har i gruppen nu såg vår Pansarvärnsträngbil 203 för första gången i förrgår. Den fanns inte ens här när de gjorde sin värnplikt. Men de har snabbt greppat verksamheten och hur man agerar i och utanför fordonet.

Och han är imponerad av inställningen.

– Jag tycker de är vid väldigt gott mod och jag har då hittills inte upplevt några sura miner. De flesta verkar tycka att det här blir ett annorlunda avbrott från vardagen.

VIKTIGT EFTERARBETE FÖR FRAMTIDEN

ONSDAGEN DEN 28 mars ryckte samtlig personal ut. Men krigsförbandsövningen slutar inte där. Nu återstår det viktiga efterarbetet med fokus på materielhantering, personlapporering och sist men inte minst, utvärdering.

– Det är lite skillnad att öva med 100 personer jämfört med att öva med 450 personer. Volymer skapar friktioner, och vi kommer säkerligen att kunna dra en hel del lärdomar inför framtida krigsförbandsövningar, säger bataljonchefen Johan Magnusson.

Chefen för Artilleriregementet, överste Jonas Lotsne, är mycket nöjd med övning Vintersol, som han tycker har utvecklat artilleriet.

MATTIAS HELLGREN/FÖRSVARSMAKTEN.

Smile! 91:a artilleribataljonen uppställda för fotografering efter genomförd övning.

Emilia Lindmark, 20. Heltidsanställd hjullastarförare på 91:a artilleribataljonens stab- och trosskompani.

Ordergivning. Chefen för eldledningspluton, kapten Johan Ström, instruerar manskapet.

Återförenade efter 10 år. Mattias Nilsson, Tom Näslund, Carl Bäckman och Johan Ahlund på sensorkompaniet gjorde värnplikten tillsammans.

Eldledningssoldater från arméns jägarbataljon ingick också i övningen.

– Den ena delen är vår krigs­förbandsövning. Men jag vill också lyfta fram Vintersöl som skapar en perfekt inramning till att genomföra den. Jag känner ett stort stöd från alla de övriga enheterna i Bodens garnison och övningsledningen. Vi har många lärdomar och erfarenhe-

ter att ta hand om framöver och det viktiga är att vi får fortsätta genomföra dessa övningar.

– Med våra erfarenheter från i år och tidigare år har vi skapat en bra grund och vi är på rätt väg. Vi är redo för arméövningen nästa år, avslutar Jonas Lotsne. ◀

FAKTA ARTILLERIREGEMENTET, A 9

Artilleriregementet i Boden, A9, är Sveriges enda förband med tungt artilleri och Försvarets kompetenscentrum för indirekt bekämpning. Regimentet bevarar och utvecklar kompetenser, materiel och metoder för framtidens pre-

cisionsammunition. Vid regementet finns en stab, artilleriets stridsskola, ArtSS och artilleribataljonen. A9 är specialiserade på indirekt bekämpning. Att skjuta på mål som man inte kan se från skjutplatsen, ofta flera mil bort.

Ort: Boden
Yrkesofficerare: 167
Gruppbefäl, soldater och sjömän (heltidsanställda): ca 150
Gruppbefäl, soldater och sjömän (deltidsanställda): ca 200
Civilanställda: 18
Reservofficerare: 218

RÖSTER FRÅN FÄLTET

JONATAN KÄLL från Stockholm gjorde värnplikten vid A 9 2008.

”Även om man blev väldigt förvånad när inkallelsebrevet dämpar ner i brevlådan så känns det härligt att vara tillbaka

och träffa gamla befäl och kamrater. Skjutningen och vapenhanteringen sitter väl i ryggmärgen så efter en bra genomgång och lite skjutning är man tillbaka. Jag tror att det här kan bli en spännande upplevelse.”

30 så jag trodde ärligt talat inte att jag skulle behöva göra repetitionsutbildning. Men nu när man är här och fått träffa lite gamla polare så är man mer positiv. Sen vet man ju att man har skyldighet att komma hit. Försvaretsmakten behöver oss.”

CARL BÄCKMAN från Rättvik gjorde värnplikten vid A 9 2008

”När jag fick brevet förstod jag att det kunde vara två saker; ett brev som säger att jag är avförd ur krigsorga-

MATTIAS NILSSON från Uppsala gjorde värnplikten vid A 9 2008.

”Jag blev först lite skrädd när jag fick inkallelseordern då det var lite olägligt i tiden för min del. Dessutom är jag snart

nisationen eller en inkallelse till krigs­förbandsövning. Det var det senare. Inte blev man glad direkt, för ärligt talat så vill jag ju vara hemma med familjen, inte här. Men nu är jag ju på plats så då får man försöka göra det bästa av situationen. Nu känns det faktiskt helt okej.”

ALLA BERÖRS AV LEDNING SAR BETET

ARMÉN, MARINENS OCH FLYGVAPNETS STABER FLYTTAR
TILL ENKÖPING, MUSKÖ OCH UPPSALA.

Text *Kristina Åstrand Bohman/LEDS KOMM*

FÖRSTA JANUARI 2019 ska försvarsgrensstaber verka på nya orter. Samtidigt

ska omkring 1 700 medarbetare från FMV ha tagits emot som nya kollegor i Försvarsmakten. Omstruktureringsledaren Anders Callert är målinriktad: – Kunde vi sätta trupp på Gotland i förtid, ska vi även lyckas med det här, säger han.

Försvarsmakten stärker sitt sätt att leda verksamheten i fred, kris och krig. Det innebär utveckling på alla nivåer från Högkvarteret till förband. Arbetet kallas Ledning för ett starkare försvar och är en del av ÖB:s vilja. Försvaret av Sverige ska stärkas. Därför ska staber spridas och försvarsgrencheferna ges ökat mandat och resurser för att lösa sina uppgifter. Det

ger ökad uthållighet, men också snabbhet som skapar handlingsfrihet.

Generalmajor Anders Callert leder omstruktureringsarbetet. Den 1 januari 2019 ska försvarsgrenar vara inrättade och ledas av cheferna för armén, marinen och flygvapnet. Deras staber och ledningscentraler ska vara bemannade och på plats i Enköping, på Muskö och i Uppsala. Vid samma tidpunkt ska Försvarsmakten på olika nivåer vara förstärkt med nya kollegor från FMV i en utvecklad organisation för logistikverksamheten.

Nu sker genomförandet. Det handlar om att ta fram en bemannad organisation och anpassade lokaler. Försvarsgrens- och stridskraftscheferna har ledartröjorna för att engagera

sina team och ta fram lösningar som leder mot ÖB:s mål om förändrad ansvarskultur med uppdragstaktik och ökad delegering.

– Vi har ett digert arbete framför oss under 2018 – och tidsplanen är pressad. Jag är beroende av att alla har samma mindset som när vi satte trupp på Gotland i förtid. Det arbetet gick väldigt fort och alla inblandade bidrog till smarta och ibland okonventionella lösningar, säger Anders Callert.

UTMANINGAR MED NYA ORTER

ALLA KOMMER MÄRKA AV utvecklingen på något sätt. Ett par tusen medarbetare blir mer direkt påverkade, utöver de som får sina arbetsplatser flyttade från Gärdet i Stockholm.

– Flytten av försvarsgrensstaberna innebär att vi ska behålla den nivå som vi har i dag för ledningsplatserna, så att vi inte gör en ambitionshöjning som blir kostnadsdrivande.

För att kunna genomföra utflytten av försvarsgrensstaberna till den 1 januari 2019 kommer de flytta in i lokaler som bedöms fungera tills de permanenta lokalerna är renoverade och anpassade för verksamheten. Vad gäller Marinstabens flytt till Muskö har omstruktureringsledaren nåtts av signaler som visar på särskilda utmaningar. Marin-

FOTO KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/LEDS KOMM

Försvarsmaktens omstruktureringsledare Anders Callert.

chefen kommer därför ta fram konkreta förslag som bidrar till en bra arbetsmiljö och trivsel. Marinstaben kommer flytta in i tillfälliga lokaler i väntan på att byggnationer slutförs.

– Jag uppfattar att det finns en oro över att Marinstaben ska bli marginaliserade, då Muskö ligger avsidet. Något som kan bli positivt på sikt är att Försvarsmakten har planer för att utveckla Muskö som arbetsplats även för annan verksamhet. Det kommer göra Muskö till en mer attraktiv arbetsplats.

DOMINOBRICKOR I TIDSPLANEN

OMSTRUKTURERINGSARBETET innehåller en mängd beroenden som måste lösas ut för att tidsplanen ska hålla.

– Något som är gränssättande och som vi måste ta stor hänsyn till handlar om vårt systemstöd. Den bemannade organisationen måste vara fastställd i god tid så den hinner indateras i system Prio till årsskiftet, säger Anders Callert.

Innan försvarsgrensstaberna inrättas på nya orter ska den nya produktionsledningen vara igång. Bemanningsarbete ska ske om vilka medarbetare på

Högkvarteret som ska få nya arbetsplatser vid staberna. Efter sommaren ska berörda medarbetare på FMV få erbjudande om att följa med verksamhetsövergången till Försvarsmakten.

Under året måste politiska beslut fattas: dels om försvarsgrensstaberna ska bli egna organisationsenheter och placeras i annan kommun, dels om verksamhetsövergången ska omfatta fler områden från FMV.

DET HANDLAR OM MÄNNISKOR

ANDERS CALLERT är mån om ett stort deltagande och transparens, så långt det är möjligt. Med omsorg för att flera tusen medarbetares arbetssituation kommer att påverkas på ett eller annat sätt, vill han peka på vikten av att tydligt hålla isär vad som är förslag och vad som är beslutat.

– Vi får nya kollegor med värdefull kompetens och besluten kommer kunna fattas närmare verksamheten. Det kommer leda till att förbandens operativa förmåga ökar, säger Anders Callert. ◀

Läs mer på [Ledning för ett starkare försvar på emilia](#).

FOTO OLA JACOBSEN/FMV

Nya medarbetare kommer till försvarsmakten från FMV.

VERKSAMHETSÖVERGÅNG FRÅN FMV

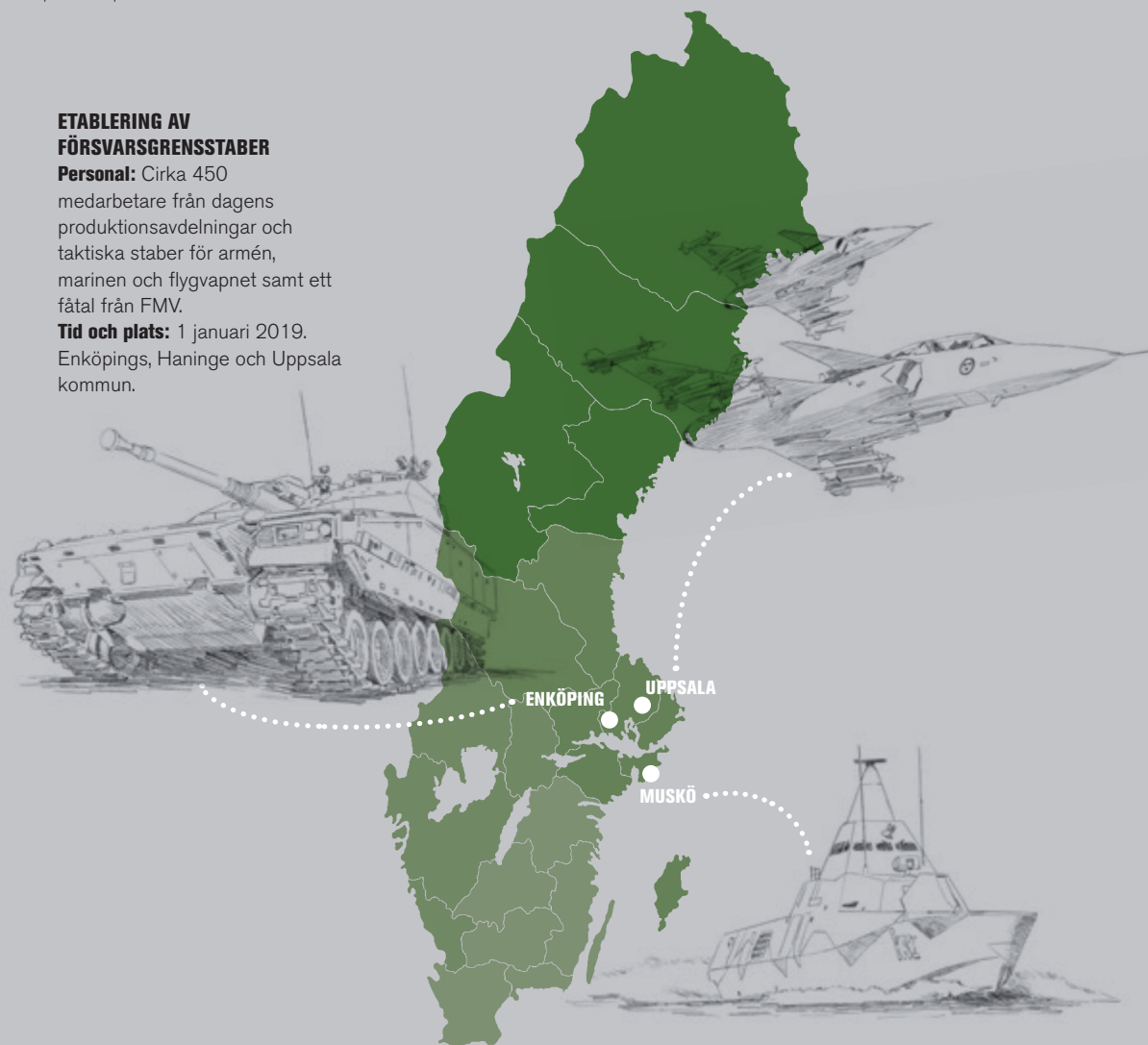
Personal: Cirka 1700 medarbetare från FMV inom förråd, service, verkstäder, driftstyrning samt besluts- och beställarfunktioner inom materieförsörjningen. I skrivande stund pågår utredning om vidmakthållande av materiel och upphandlingsfunktion.

Tid och plats: 1 januari 2019. För merparten samma orter som i dag.

ETablering av försvarsgrensstaber

Personal: Cirka 450 medarbetare från dagens produktionsavdelningar och taktiska staber för armén, marinen och flygvapnet samt ett fåtal från FMV.

Tid och plats: 1 januari 2019. Enköpings, Haninge och Uppsala kommun.

Utflyttning från Gärdet i Stockholm

Personal: Cirka 850 medarbetare vid FM-TIS, FMLOG, LedR, FM HRC och HKV

Motiv: Försvarsmakten väljer att lämna vissa kontorslokaler på grund av hyrornas ökningstakt och för att få kontroll över framtida användning.

Tid: mellan år 2019 och 2022

LYCKLIGA KRIGARE

**Friska, starka, smarta.
Veteranerna mår bättre än vi tror
visar ny undersökning.**

FORSKARE VID företaget Aux Analysis har de senaste 5 åren arbetat med storskalig och systematisk uppföljning av militära utlandsveteraners hälsa. Aux Analysis undersöker och följer upp anonyma och avidentifierade data från olika rikstäckande hälsoregister som länkats samman.

Initialt har arbetet fokuserat på veteraner som varit på utlandstjänstgöring från 1990 och framåt samt vissa specifika insatser såsom de tidigare Bosnien-missionerna, BA01-BA06, och Afghanistan FS17-FS19. En särskild rapport har även utförts avseende hela insatsen i Afghanistan, en rapport som publicerades samtidigt som Afghanistanutredningen.

Aux Analysis har analyserat psykiska, fysiska och sociala utfall. Exempel är självmord, antidepressiv medicinering, ångestmedicinering, psykiatrisk slutenvård, allmän dödlighet, hjärtkärlsjukdom, våldsbrott och skilsmässa.

STARKA REDAN FRÅN BÖRJAN

MARTIN NEOVIUS, till vardags professor vid Karolinska Institutet och med ytterligare meriter såsom civilekonom från Handelshögskolan i Stockholm, fallskärmsjägare, tolkutbildad, utlandsveteran, med mera utvecklar utfallet:

– För de allra flesta utfall finner vi antingen likartad eller lägre risk för ohälsa bland veteraner än bland ålders- och könsmatchande kontroller. Veteranen är starkare än genomsnittssvensken i allt som undersökts hittills utom att de skiljer sig i större omfattning. Vi får dock inte glömma bort att individuella fall av svår psykisk och fysisk ohälsa förekom-

mer i veterankollektivet, säger Martin Neovius.

Skälet till att bättre hälsa ofta ses bland militära utlandsveteraner, inte bara i Sverige utan även i andra länder, när man jämför med ålders- och könsmatchande grupper är att veteranerna genomgått fysiska och psykiska uttagningstester, vilket gör att de är en friskare och starkare grupp redan från början. Till exempel har de som grupp högre resultat på psykologbedömning och allmän begåvning än jämförelsegrupper. Man brukar tala om Healthy soldier effect som förklaring till att veteraners allmänna hälsoutfall är bättre än ålders- och könsmatchande jämförelsegrupper.

FÖRDJUPADE STUDIER AV SKILSMÄSSOR

UNDER 2018 GENOMFÖRS arbete för en särskild rapport med fokus på individer som varit på enskilda insatser. Registerstudien genomförs parallellt med intervju- och enkätstudier utförda av FHS och FOI. Under 2019 planeras en fördjupad studie om skilsmässa efter utlandsmission.

Försvarsmakten har finansierat de registerstudier som genomförts hittills. Därutöver finansierar Kungafonden ett avhandlingsarbete som pågår vid Karolinska Institutet avseende registerbaserad uppföljning av militära utlandsveteraner.

Martin Neovius förklarar det löpande och kommande arbetet:

– Den första årsrapporten publiceras under 2018 med temat psykisk ohälsa. Kommande årsrapport fokuserar på fysisk ohälsa inklusive olyckor och därefter fokus på sociala utfall såsom skilsmässa, giftermål och våldsbrott, säger Martin Neovius.

Professor Martin Neovius leder studien.

Torbjörn Larsson,

chef för FM Veterancentrum kommenterar värdet av Aux Analysis undersökningar.

– Aux Analysis arbete är synnerligen viktigt, ett bra veteran- och anhängarbete kräver bra forskning som grund. Det ger oss möjlighet att utveckla vårt arbete över tid och jag ser fram emot kommande undersökningar och resultat, säger Torbjörn Larsson. ◀

Text **Mårten Granberg/ Veterancentrum**

För mer information, besök Aux Analysis hemsida: www.auxmilitary.se.

FAKTA VETERANER

Här är resultatet av en av undersökningarna som Aux Analysis har gjort: Militär utlandstjänst i Afghanistan (ISAF 2002-2014).

››› Totalt 7 000 unika individer gjorde närmare 10 000 missioner, 72% gjorde en mission, 24% gjorde 2 missioner, 4% gjorde 3 eller fler.

››› Medianåldern vid utfärd var 29 år med ett spann mellan 20–70 år.

››› Väsentligt lägre självmordsförsök bland veteraner än allmänbefolkning.

››› Väsentligt lägre psykiatrisk slutenvård bland veteraner.

››› Väsentligt lägre dödlighet bland veteraner.

››› Använder mindre mängd antidepressiva-, ångstdämpande-, hjärtkärl- och sömnläkemedel än allmänbefolkningen.

››› Lägre antal våldsbrott för veteraner än allmänbefolkningen.

››› Högre frekvens av skilsmässor för veteraner än allmänbefolkningen.

Vägen framåt är tydlig. Fler unga tjejer måste lockas till en militär karriär.

SÅ STOPPAR VI KRÄNKNINGARNA

Efter vinterns #metoo-kampanj fick alla förband uppdrag att redovisa ett antal åtgärder för att stoppa kränkningar och förbättra jämställdheten. Vad har hänt?

ENGAGEMANGET VAR tydligt när chefen för produktionsledningen Johan Svensson (C Prod) samlade förbandscheferna på Högkvarteret i februari för att följa upp åtgärdslistan efter #metoo-kampanjen. Det var i december som Johan Svensson gav alla förband i uppdrag att redovisa tre åtgärder som redan gjorts och tre som de planerar under 2018 för att förbättra jämställdheten och hanteringen

av kränkande beteenden. Bland annat fick mötesdeltagarna grupperbete och redovisa vad de kommit fram till för både Johan Svensson och ÖB Micael Bydén. De goda idéerna var många, både bland de åtgärder som förbanden skickat in och efter grupparbetet.

Något som de flesta förbanden verkar vara överrens om är att frågan är viktig och måste hållas levande genom att ständigt lyftas och diskuteras på alla nivåer. Det handlar dessutom ytterst om operativ effekt, det som inte funkar i en grupp påverkar resultatet negativt.

Många lyfter fram Noak, nätverket för

officer/anställd kvinna, som en viktig faktor i arbetet. På vissa förband har Noak mer inflytande än andra. Hos några sitter Noak med i ledningsgruppen, på andra lyfts representanter fram som viktiga förebilder som bland annat föreläser för kadetter och rekryter för att inspirera och diskutera möjliga karriärvägar.

Fredrik Runesjö arbetar som verksamhetsutvecklare inom jämställdhet och likabehandling på Prod Utb. Han har sammanställt det som förbandscheferna skickat in.

– En av förbandscheferna lyfte fram att det krävs att männen

Fredrik Runesjö, Jämställdhetsutvecklare.

tar kampen, men egentligen är detta en fråga som rör oss alla, män som kvinnor, säger Fredrik Runesjö.

FLER TJEJER BEHÖVS

KVINNLIGA ANSTÄLLDA medverkar också på många förband vid ungdomsverksamhet som Prao, sommarkurser, test- och informationshelger och andra aktiviteter som riktar sig till unga tjejer i syfte att locka fler att börja jobba inom Försvarsmakten.

– Förbandscheferna upp-

på konkreta åtgärder för att Försvarsmakten ska kunna rekrytera och behålla fler kvinnliga anställda, exempelvis förslag på en anpassning av frågorna i mönstringsunderlaget.

– Det visar sig att män generellt överskattar sin förmåga i frågorna i mönstringsunderlaget medan kvinnor underskattar den. Effekten kan bli att kvinnor felaktigt sällas bort redan i rekryteringsprocessen, säger Fredrik Runesjö.

På flera förband genomförs regelbundet en "jäm-

Förbanden ser också över rutinerna för anmälan vid trakasserier och kränkande särbehandling. Ett förslag är att den som inte känner sig bekväm att lämna anmälan till sitt eget förband ska kunna vända sig till sitt grannförband. #metoo-debatten gav dessutom frågan om baddräkter en skjuts. Nu kan kvinnliga anställda på vissa förband vid behov hämta ut en baddräkt.

MÄN BLIR OCKSÅ KRÄNKTA

OCH HUR GICK det med telefon-

”På flera förband genomförs regelbundet en 'jämslälldhetsrond' med särskild uppmärksamhet på duschar och omklädningsrum ur ett jämställdhetsperspektiv.”

manar att bryta tystnadskulturen, ta diskussionen om dessa frågor i tid, och låta den ta tid. Ingen åtgärd är för liten, varje steg i rätt riktning räknas, säger han.

Flera förband lyfter upp vikten av ett långsiktigt, ständigt pågående arbete, och av att fånga upp rekryter och soldater i tid för att det inte ska råda några tvivel om vilken uppförandekod och värdegrund som gäller i Försvarsmakten.

Det finns också exempel

ställdhetsrond” med särskild uppmärksamhet på duschar och omklädningsrum ur ett jämställdhetsperspektiv.

Målet är att alla ska känna sig bekväma. Det kan också handla om att måla om på logement och i andra lokaler för att få bort klotter som strider mot värdegrunden. Ett annat förslag är att ta fram ett soldatkort med uppförandekod som delas ut till alla och att dessutom informationen publiceras på förbandens Facebook-sidor.

linjen som inrättades på HR Centrum i början av december för att fånga upp dem som ville anmäla att de utsatts för trakasserier eller kränkande särbehandling?

–Tretton ärenden har kommit in via telefonlinjen. Av de som ringde in var sju personer män och sex kvinnor. Det här är inte bara en fråga som rör kvinnor i Försvarsmakten, säger Fredrik Runesjö. ◀

Text *Lena Parkvall/LEDS KOMM*

RÖSTER FRÅN FÖRBANDEN: SÅ GÖR VI ARBETSMILJÖN BÄTTRE FÖR BÅDE KVINNOR OCH MÄN

»» "Vi ska agera och ha höga krav, men aldrig högre krav än vi har på oss själva. Vi chefer ska vara förebilder."

»» "Våga säga ifrån när någon handlar fel och visa civilkurage, det är ibland en bristvara hos män i Försvarsmakten. #givaktoch-

bitihop handlar om män och deras agerande och icke-agerande."

»» "Fler kvinnliga förebilder som chefer, instruktörer, mentorer och som representanter i ledningsgrupper"

»» "Jämför med Norge som kommit

långt på området. Vad kan vi lära av dem?"

»» "Belys frågan i alla möjliga sammanhang, exempelvis i tal på förbandsmiddag, lillejul eller kadettbal."

»» "Tänk på generationen som kommer in längre fram. Vi gör det

här även för dem som söker sig till Försvarsmakten i framtiden."

»» "Agera tydligt och bekräfta nolltoleransen. Håll frågan levande hela tiden och på hela linan, ända ut till deltidssoldater."

I STRIDENS HETTA

VAD KRÄVS FÖR ATT LEDA SITT FÖRBAND I STRID?

ÖVERSTELÖJTNANT PER NILSSON VET.

FÖR ETT ÅR SEDAN VAR HAN CHEF FÖR MALI 05

I TIMBUKTU NÄR FN:S SUPERCAMP UTSATTES

FÖR ÅTERKOMMANDE GRANATATTACKER.

Text Henrik Rådmark Foto Jimmy Croona/ComCam

Kontingentschefen Per Nilsson rör sig mellan stridsställningarna för att se hur styrkan mår. En stund tidigare regnade det ner granater.

HAN RYCKTE TILL av den kraftiga smällen. Var det en bildörr? Svaret kom strax efter i form av ännu en skarp knall. Rädslan vällde upp inom honom. Granater! Adrenalinet pumpade ut i blodet. Parallellt med tanken på att rädda sig själv formades en annan tanke: jag måste ut till stridsledningen. Ytterligare fyra eller fem knallar skakade campen när överstelöjtnant Per Nilsson reste sig från tältgolvet och sprang de 20 meterna under den heta förmiddagssolen bort till stridsledningens splitterskyddade central.

– Energin därinne var hög och alla var fokuserade vid sina stationer. Men atmosfären var ändå avspänd. Efter ett kort

samtal med operativa chefen – nogga med att verkligen se honom i ögonen – insåg jag att alla hade gjort precis det de är utbildade för och hade koll på läget, berättar Per Nilsson i dag, nästan ett och ett halvt år efter attacken.

Han hade förberett förbandet på situationer som den här under drygt ett år, långt innan de ens i slutet av november 2016 flög ner till Mali.

– För att kunna hålla ihop förbandet och få det att fungera i alla tänkbara situationer måste det finnas tillit mellan soldaterna. Oavsett grad eller funktion. Och det skapar man genom att lära känna varandra, förklarar Per Nilsson.

20 minuter efter det att at-

tacken hade inlett lämnade han stridscentralen. Han såg hur det brann borta hos det liberianska förbandet, och han såg också hur den svenska campens vaktstyrka till del hade lämnat sina positioner för att hjälpa till med att få bukt med branden och omhändertaga skadade ur den liberianska kontingenten.

Per besökte varje stridsställning och pratade med soldaterna. Han frågade inte bara hur de hade uppfattat situationen utan också hur de mårde, noga med att se dem i ögonen för att verkligen få kontakt.

När han försäkrat sig om att de var oskadade och situationen var under kontroll gick han till nästa stridsställning. Han gjorde likadant med de civila

Han har inga knep eller trick att dela med sig av men säger att en stor del handlar om människokännedom. Att veta vilka som kommer att fungera i gruppen och vilka som inte kommer att göra det.

– Du måste våga fatta en del obekväma beslut när du sätter ihop ett förband. Det finns ofta några personer du behöver säga nej till. Inte för att de underpresterar på fystester eller skjutbanan, utan för att du ser att de inte kommer att fungera i just den grupp du ska sätta samman, förklarar han.

Innan förbandet för Mali 05 – alltså den femte kontingenten i Camp Nobel, den svenska delen av FN:s supercamp i Timbuktu – sattes ihop hade Per Nilsson bara träffat ett fåtal av solda-

”I en skarp situation måste alla veta vad de ska göra, och ha förmågan att utföra det.”

som befann sig i skyddsrummen på campen, som FMV-anställda hantverkare.

I det här läget liksom alla dagar på campen är han den högst ansvarige ledaren. Men han ger knappt några order, inga förmaningar. Han går och pratar med folk.

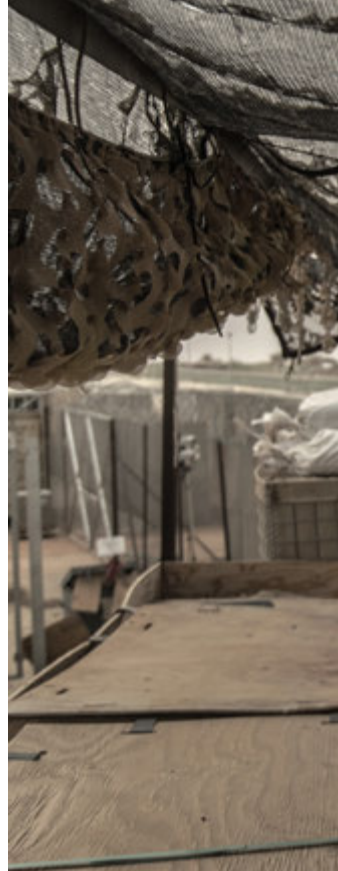
– I en skarp situation måste alla veta vad de ska göra, och ha förmågan att utföra det. Det är det alla är utbildade och tränade för. Ledarens uppdrag är att se till att de når dit och i en skarp situation är min främsta uppgift att vara på plats och skapa goda förutsättningar för att samtliga ska kunna fokusera på sina uppgifter, förklarar Per.

Han har fått uppskattning just för sitt ledarskap, i synnerhet under Mali-uppdraget.

terna som skulle ingå. Men han visste att för att kunna leda dem under de sex månader som uppdraget varade skulle han behöva lära känna dem. Och han skulle behöva börja bygga grunden för den nödvändiga tilliten och öppenheten så fort det bara var möjligt.

– Vi samlades under två dagar för gemensam genomgång innan vi åkte ner. Jag förklarade då bland annat hur jag löser problem som jag av erfarenhet vet kan uppstå i sådana här sammanhang.

– Vi diskuterade också om vi skulle tillåta alkohol på campen, och kom fram till att inte göra det eftersom alla skulle behöva vara stridsdugliga med tanke på den osäkra situationen där nere.

Vaksamheten var på topp under attacken.

En sansad stämning råder i Tactical Operations Centre (TOC:en) där striden leds. Lugnt och metodiskt fattas beslut om vad nästa steg ska bli.

Supercampen utsattes flera gånger för granatattacker och personalen fick verkligen nytta av sin utbildning. Så fort de hörde explosionerna visste soldaterna exakt vad de skulle göra. På bilden rör de sig mot sin stridsställning.

Samverkan med sidoförbanden var viktig uppgift för stridsledningen. En av de första utmaningarna var att få en klar bild över läget.

En del av förbandets brandstyrka. De hjälpte till med släckningsarbetet hos den liberianska granncampen.

Ett sår tas om hand. I slutet av dagen genomförde varje grupp en AAR, after action review, för att gå igenom händelserna.

Soldaten Jonas Schmidt fick splitterskador i huvudet. Han togs snabbt omhand av de svenska sjukvårdarna.

”Du måste våga fatta en del obekväma beslut när du sätter ihop ett förband. Det finns ofta några personer du behöver säga nej till.”

– Vi diskuterade också hur vi skulle förhålla oss till kärleksrelationer inom förbandet. Det går ju inte att hindra att tycke uppstår, men ingen ska hamna i beroendeställning till någon annan.

Det var där och då som grunden till det han kallar förbandsandan lades. Den som kom att utvecklas till en social miljö där alla pratade med alla, om allting.

– Ingen tvekade om att jag var ledare, men de kände att de kunde prata med mig, inte bara om sådant som rörde uppdraget utan även mer privata saker.

Omedelbart efter den första attacken begärde Per Nilsson mer resurser från armétaktiska staben hemma i Sverige.

Han bedömde att risken för ytterligare attacker var överhängande, en farhåga som besannades vid fem tillfällen den kommande månaden. Bara två dagar efter kontakten med Sverige anlände soldater ur den operativa reserven från Sverige och en del övriga resurser.

– Det var viktigt att få det stödet, främst av rent operativa skäl men även mentalt och för mitt ledarskap. Det var en oerhörd styrka att kunna visa förbandet att vi fick den förstärkning hemifrån som jag tillsammans med armétaktisk stabs operationschef diskuterade om.

Tack vare förstärkningen kunde spaningskompaniet ägna sig åt att leta upp skjutplatsen varifrån granaterna hade avfy-

Granncampen brann i stort sett ner helt. De svenska soldaterna och officerarna hjälpte till med släckningsarbetet. Senare stöttade svenskarna sina FN-kollegor med bland annat kläder och sängar.

Offer för attacken. En FN-soldat från Liberia dödades och flera skadades.

Mission accomplished.

”För mig personligen var det ett av mina bästa utlandsuppdrag, trots attackerna. Vi skapade en informell och öppen stämning.”

rats, vilket de också lyckades med strax innan Mali 05 reste hem i juni 2017.

– För mig personligen var det ett av mina bästa utlandsuppdrag, trots attackerna. Vi lyckades skapa en avspänd, informell och öppen stämning. Men det var aldrig någon som ’glömde’ att jag var ledaren, sä-

ger Per Nilsson utan att kunna sätta fingret på hur man bygger ett sådant ledarskap. Men han understryker att det inte är något som går att lära ut helt och hållet.

– Du behöver också egna erfarenheter och modet att våga lita på dig själv. ◀

PER NILSSONS RÅD FÖR SKARPARE LEDARSKAP

- 1. Skapa en lagkänsla.** En god förbandsanda bygger på tillit, förtroende och gemenskap.
- 2. Var dig själv.** Du kan inte spela en roll, exempelvis för att försöka leva upp till andras föreställningar om hur en ledare ska vara.
- 3. Ge medarbetarna brett mandat.** Lita på dem.
- 4. Var tillgänglig för alla i förbandet.** Sätt dig inte på några höga hästar.
- 5. Skapa förtroende.** Det gäller såväl inom det egna förbandet som hos andra, hos lokalbefolkningen och till och med motståndarna.
- 6. Ha roligt i förbandet.** Annars kan du inte skapa den öppna stämning och uppriktighet som krävs för att gruppen ska fungera optimalt i skarpa situationer.

ÖKENFLYG

SEXTIO SVENSKAR OCH EN HERCULES UTGÖR FN:S LIVLINA I MALI. ÖVER DET ENORMA OCH OGÄSTVÄNLIGA LANDOMRÅDET TRANSPORTERAS GODS, PASSAGERARE OCH SJUKVÅRDSTRANSPORTER AV FM02.

Text *Jenny Kardell Sjöö/PIO FM02* Foto *Josef Björnetun/ComCam*

FAST SOLUPPGÅNGEN ÄNNU är ett par timmar bort är värmen redan påtaglig. Flygteknikerna har som så många andra dagar en tidig morgon ute på Bamakos flygplats. Om några timmar ska över 60 passagerare gå ombord och ta plats i de röda sätena för att flygas till dagens destinationer, Mopti och Gao i centrala och norra Mali.

Sedan november 2017 har Sverige ytterligare en kontingent i Mali: flygvapenförbandet FM02. Uppgiften är att leverera transportflygförmåga åt FN i ett land där infrastrukturen är bristfällig, avstånden stora och ständiga attacker i form av väg-

bomber, eldöverfall och rån sker mot vägburna transporter.

– Transportflyget spelar en viktig roll i Minusma, säger kontingentschef överstelöjtnant Malin Persson. Det är en garanti för uthållig transport av gods och personal inom det enorma operationsområdet.

Medan solen och hettan stiger och teknikerna arbetar vidare ute på plattan, går en grupp soldater av sitt vaktskift inne på campen. FM 02 är en unik flygvapeninsats eftersom man har med sig eget förbandsskydd. Vakt- och eskortstyrkan består av flygbassäksoldater från hela flygvapnet. En av dem är Marcus

som i vanliga fall jobbar på F 21. Han, liksom det stora flertalet av hans soldatkollegor, gör sin första insats i och med FM 02:

– Det är för det här som jag gick med i Försvarsmakten. Att få komma ut och jobba skarpt i ett annat klimat och en annan kultur och med en ny hotbild.

LIVET UTANFÖR CAMPEN

MARCUS OCH HANS kollegor har till uppgift att skydda och bevaka förläggningen Camp Bifrost, samt flygplanet när det står parkerat ute på flygplatsen. Dessutom sköter de alla transporter förbandet gör. Uppgifterna växlar mellan grupperna

ARNA

Medevac. Skadade soldater tas om hand.

på ett rullande schema.

– Eskortuppgiften är den absolut roligaste, den vi längtar till varje vecka. Då ser vi mer av livet utanför campen. Men eskorten var också det som var den största utmaningen när vi kom hit. Trafiken här är väldigt aggressiv och det går inte att öva på det hemma.

Ute på flygplatsen har planet bogserats till plattan där passagerarna snart ska kliva på. Sol-skenet är nu obarmhärtigt, och hos en förbandsmedlem hänger tungan långt utanför munnen. Jötto är en treårig schäferhane, och ingår tillsammans med sin hundförare Jimmy i flygsäk-

ringsstyrkan, FSS. De medföljer på alla flygningar och har till uppgift att skydda besättning, passagerare, flygplan och last. Jötto används bland annat till att söka efter sprängämnen.

Jimmy berättar:

– Hunden är oöverträffad som sensor för att detektera sprängämnen. I snitt söker vi runt 200 kollin per flygning. Det sker i starkt solsken och med ständigt flygplansbuller, vilket ställer höga krav på hunden. Tack vare Jötto nos ökar säkerheten för alla.

Flyguppdragen för förbandet styrs helt av FN och planeringshorisonten är ofta kort – sent

på eftermiddagen får man morgondagens uppdrag. Major Ulf Axelsson är chef för besättning, tekniker och Mission Support Element (MSE).

– Vi föredrar att flyga gods. För passagerare har vårt flygplan inte samma bekvämlighet som ett vanligt passagerarflygplan. Men självklart styr insatsens behov, och då är vi en stor tillgång med det flygplan inom Minusma som har möjlighet att ta flest passagerare.

TRÅNGT OMBORD

DAGENS FLYGNING består övervägande av civila passagerare, både från Minusma och

den maliska befolkningen. För flygsäkerhetsstyrkan och besättningen som är vana att hantera last och militär trupp har passagerarflygningarna inneburit nya erfarenheter.

Men det är inte bara passagerare som flygs. Förbandet

uppdragets allvar, och att vi är en viktig spelare i FN:s lag.

Det är trångt och bullrigt för passagerarna i cargot, men uppe på flightdeck råder lugn och koncentration. Wille är befälhavare ombord.

–Det ställs extra stora krav

landa på grusbanor av varierande kvalitet tillhör vardagen, säger Wille.

TIDIG MORGON FÖR FLYGTEKNIKERN

DAGENS UPPDRAG har gått som planerat. När flygplanet har taxat in och passagerare och besättning lämnat, börjar teknikernas arbete på nytt. Idag upptäcks inga större fel vid kontrollen efter flygning.

–Miljön här nere tar på både oss och flygplanet. Det är tufft, skitigt och varmt. Det gäller att vi arbetar som ett team för att ta hand om flygplanet på bästa sätt. Utan flygplan kan förbandet inte lösa sin uppgift.

Flygteknikern Anna och hennes kollegor får en tidig kväll. Det behövs eftersom morgondagens start innebär att de måste kliva upp 03:30. De kan sova lugnt fram till dess – Marcus och hans kollegor håller ett vakande öga på Camp Bifrost. ◀

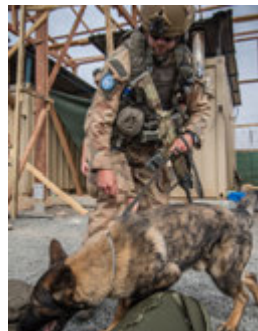
”Det är för det här som jag gick med i Försvarmakten.”

MARCUS, FLYGBASSÄKSOLDAT

har förmågan att genomföra luftburen försörjning, och man står i beredskap för medevac, medicinsk evakuering. Per är lastmästare och var med vid det medevacuppdrag som genomfördes tidigt i insatsen.

– Det var starkt. Att få jobba med och för traumateamet som tog hand om de skadade underströk och bekräftade

på oss piloter här. Avsaknaden av radar och den flygtrafikledning vi är vana vid innebär att större delen av separationen mot andra luftfarkoster sker genom att se och synas. Trafiken kring flygbaserna är stundtals mycket tät med en blandning av flygplan, helikoptrar och UAV:er som inte alltid beter sig som förväntat. Att

Schäfern Jötto sniffar efter sprängämnen. Längst till höger: Överstelöjtnant Malin Persson, kontingentschef, FM02.

FAKTA FM 02

»»» Det svenska transportflygbidraget **FM02 ingår i ett rotationskoncept tillsammans med fyra andra länder**. Förutom Sverige ingår Norge, Portugal,

Danmark och Belgien. »»» Uppgiften är att stödja **FN:s insats i Mali (Minusma)** med transportflygförmåga. I detta ingår bland

annat transport av passagerare och gods, luftburen försörjning (materiel och personal), evakuering av sårade och skadade och trupptransporter.

»»» Flygplanstypen är TP84 (C-130) Hercules. »»» Flyginsatsen pågår **från början på november 2017 till mitten av maj 2018**. Sverige blir avlösta av

Belgien. »»» Förbandet består av **60 personer och en hund**. F7 är uppsättande förband men personalen kommer från hela flygvapnet.

"Air Mali": FM02 har i allt högre grad fått utföra passagerartransporter. Mycket uppskattat i det enorma landet.

Sand, värme och smuts sliter på såväl plan som personal.

TEKNISK KNOCKOUT!

Text Erica Dahlquist/HRC Foto Försvarsmakten/HRC

Ungdomar flockas runt spännande militära fordon.
Nyfikenheten runt Försvarsmakten är stor.

REKRYTERING

Annicka Ericsson och hennes medarbetare på Försvarsmaktens tekniska skola finns alltid på plats för att svara på frågor.

Försvarsmaktens tekniska skola är ett av Sveriges bästa förband på att rekrytera ungdomar. Här är hemligheten bakom deras framgångar.

Rekrytering genomgår hela verksamheten på Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS). Förbandet satsar strategiskt, aktivt och målmedvetet på att hitta och attrahera alla dem som visar intresse för att arbeta i Försvarsmakten.

– Allt handlar om det personliga mötet, säger Annicka Ericsson, rekryteringskoordinator. Det är det som gör verklig skillnad.

Minst en gång i veckan går Annicka Ericsson och hennes kolleger som jobbar med rekrytering in i kandidatbanken på Mitt FM.

– Ingen av våra kandidater får riskera att bli inaktiva. Då skickar vi ut ett personligt mail till dem, säger ”det var länge sedan vi hördes” eller ”kan vi göra något för dig”. Vi håller särskild koll på alla kandidaterna utifrån vilken kampanj som rullar just nu men även för de som är inplanerade framåt. Vi följer vår årscykel inom rekrytering med sökdatum för utbildningar med mera och anpassar våra aktiviteter utifrån det, gentemot varje enskild kandidat.

VARJE PERSON ÄR EN RESURS
FRAMGÅNGSFAKTORN FÖR FMTS rekryteringsarbete är det personliga mötet. Förbandet

snittar en rekryteringsaktivitet i veckan. Det är allt från skolbesök, synas på mässor till att ha studiebesök eller att ta emot praeolever på förbandet.

– Det är så viktigt att vara närvarande, att de som deltar är öppna som personer, gillar och ser möjligheter med olika bakgrund och erfarenhet, säger Annicka Ericsson. Jag brukar alltid se alla som en vinst, oavsett vem som är intresserad av

”Allt handlar om det personliga mötet. Det är det som gör verklig skillnad.”

ANNICKA ERICSSON, REKRYTERINGSANSVARIG FMTS.

Försvarsmakten. Den här personen har med sig erfarenheter som kan komma oss till nytta, varje person är en resurs. Är du inte villig att ge hundra procent i mötet med människor, då ska du inte stå där.

VÅGA PROVA NYTT

SAMTIDIGT UNDERSTRYKER Annicka Ericsson att rekrytering alltid är en fin balans. Det får aldrig bli ”försäljning”.

– Jag slås av hur många av de unga vi möter där ute som är oroliga för testerna, vad det egentligen är som väntar i uttagningsdelen. Särskilt tjejerna oroar sig ofta för att inte duga, inte vara tillräckligt bra.

Annicka Ericsson konstaterar att okunskapen om militär grundutbildning och Försvarsmakten i stort fortfarande är så stor i Sverige.

– Det är inget konstigt. De ungas storasyskon kan inte berätta hur det är, inte ens föräldrarna. Det måste vi ha med oss på skolor och mässor, för man får verkligen frågor om allt mellan himmel och jord. Men det är också så otroligt roligt! Jag lär mig något nytt vid varje tillfälle, saker jag tar med mig och omsätter till nästa event.

Annicka Ericsson understryker vikten av att blicka framåt, inte tillåta sig att bli bekväm bara för att rekryteringsarbetet går bra. Vägen dit går genom att ständigt våga prova nytt, testa och rata det som inte fungerar.

KONKURRENS MED PRIVAT SEKTOR

DET PÅGÅR EN ständig utvärdering och finslipning av rekryteringsarbetet på FMTS. Ett skäl är att förbandet söker personal

till en rad tekniska befattningar, man konkurrerar i en sektor där hela Sveriges arbetsmarknad söker resurser. Ett sätt att hitta rätt är att skraddarsy inbjudningar till olika event via Mitt FM till teknikintresserade.

– Det är viktigt att visa för millenniegenerationen att Försvarsmakten har mer att erbjuda än den privata sektorn där man konkurrerar med högre lön. Vi kan attrahera med vår värdegrund, karriärtrygghet, möjlighet att utvecklas hos samma arbetsgivare, att stanna kvar hos Försvarsmakten men kunna byta tjänst eller arbetsort i framtiden, säger Annicka Ericsson. ◀

SUCCÉRECEPTET! ANNICKAS TRE BÄSTA REKRYTERINGSTIPS

1 Vässta det personliga mötet.

Ge kandidaten ett bra första intryck av Försvarsmakten. Visa att du bryr dig om personen. Försök att matcha en befattning mot kandidatens intressen och styr samtalet i rätt riktning.

2 Våga prova nya strategier.

Glöm inte att testa nya sätt att möta målgruppen. Det som fungerat på ett förband kanske inte fungerar på ett annat. Var inte rädd för motgångar, utvärdera och testa andra sätt i framtiden.

3 Mångfald.

Försök få en mix av kön, etnicitet, bakgrund och ålder vid event. Söker vi mångfald behöver vi även visa vår egen. Är en kandidat intresserad av ett område som du har lite erfarenhet av, ta hjälp av en kollega. Det är bättre att be om hjälp än att ge felaktig information.

VIRTUAL REALITY FÅR FÖRSVARET ATT SYNAS

NYTT MÄSSKONCEPT LOCKAR UNGDOMARNA

TANKEN MED DET nya mässkonceptet är tydligt. En ljusare grå inramning gör att de grön- och blåklädda människorna som ska tala för och om Försvarsmakten syns extra tydligt.

– Vi försöker inte kamouflera oss, säger Michael Finta. Vi bjuder in till det personliga mötet.

Den senaste månaden har Michael Finta, mäss- och eventansvarig på Relation & Kommunikation, vid Försvarsmaktens HR-centrum varit ute på fyra stora event. Nyss hemkommen från ytterligare

möjligheter vi kan erbjuda.

I Försvarsmaktens monter kan man via VR-glasögon bland annat följa en helikopterpilot under en dag. Med teknikens hjälp susar man med helikoptern över trädtopparna samtidigt som piloten Davids röst beskriver sitt jobb.

När det nya konceptet togs fram, testades det mot målgruppen som tyckte att VR låg rätt i tiden. Men modulen erbjuder flera andra aktiviteter, du kan prova jägarvila, göra ett quiz för att lära mer om Försvarsmakten och på Ipads går det utmärkt

”Vi har valt bort broschyrer och vapen för att skapa en välkomnande och inkluderande miljö. Betydligt fler i vår målgrupp kommer fram till oss nu, exempelvis fler kvinnor.”

MICHAEL FINTA, HR CENTRUM.

en lyckad mässa i Östersund konstaterar han att trycket på mässkonceptet var stenhårt från starten i november 2017. Därefter har det bara ökat.

– Jag har Försvarsmaktens roligaste jobb! Jag trivs så bra med att träffa och prata med dem som är nyfikna på oss. Det är fantastiskt när jag får någon som är litet sval till Försvarsmakten att förstå alla de

att direkt på plats anmäla sig till intressedatabasen Mitt Försvarsmakten.

– Det är en samtalsöppnare att våga aktivera sig, säger Michael Finta. Vi har valt bort broschyrer och vapen för att skapa en välkomnande och inkluderande miljö. Vi ser betydligt fler som kommer fram till oss nu, exempelvis mer kvinnor. ◀

Sacos studentmässor är rätt plats att träffa morgondagens stjärnor. Att locka ungdomar med VR och personliga möten är mer välkomnande än broschyrer.

HÄRFÖRAREN

Daniel Kindberg
har lotsat
fotbollsklubben
Östersunds FK till
håpnadsväckande
segrar mot
europeiska storlag.
Han tackar sin
officersutbildning
för allt.

En gång gång officerare. alltid officerare. Daniel Kindberg, ordförande i ÖFK, har ett personligt förhållande till varje spelare i truppen.

DET ÄR EN AVSPÄND Daniel Kindberg som möter Försvarets Forum i receptionen på Grand Hotel i Stockholm. Om det senaste årets internationella fotbollsframgångar med Östersunds FK skulle ha stigit honom åt huvudet är det inget som märks. Tvärtom. Han gör ett alldagligt intryck, skrattar ofta och berättar om sina livserfarenheter och ledarfilosofi på ett närmast blygsamt vis.

Som VD för Östersundshem och ordförande för allsvenska ÖFK har han ett fulltecknat schema.

Efter att hösten 2017 i Europa League besegrat toppklubbar som Galatasaray, Athletic Bilbao och Arsenal så undrade fotbollsexperter vad Kindbergs hemlighet var? Hur kan en landsortsklubb från ett frosthåll i norra Europa, med knappa resurser och spelare som ratats av andra klubbar, plötsligt slå stjärnspäckade storklubbar?

– Vi har valt en lite eljest väg, skrockar Daniel Kindberg och tar hjälp av det där norrländska uttrycket som beskriver det avvikande och annorlunda.

Hans personliga resa är inte mindre eljest. År 2004 var överstelöjtnant Daniel Kindberg bataljonschef på 15 i Östersund och fick det tivelaktiga nöjet att delta i nedläggningen av det anrika regementet. En lågpunkt i livet. Då kunde han knappast ana att han fjorton år senare skulle sätta Jämtland på kartan för helt andra bragder.

Hur mycket av dina framgångar med ÖFK beror på din bakgrund som officer?

– Det har varit helt avgörande. Officersutbildningen har

Daniel Kindbergs militära karriär i korthet:

>>> Fänrik på I 21 (Sollefteå) 1990, därefter i olika befattningar på regementet.

>>> Tjänstgöring Kroatien och Ungern 1995–1996.

>>> Bosnien 1998–1999.

>>> Strategisk insatsledare för internationella operationer på HKV, ca 2000–2004. Besök i bl. a Kongo och Liberia.

>>> Överstelöjtnant och bataljonschef på 15, Östersund, 2004.

>>> Bataljonschef på 1 19, Boden, 2005.

Daniel (höger). Här som bataljonschef vid 15.

FOTO: JOHAN AXELSSON/ÖFK

kontext är ovärderlig. Jag jobbade med FN, Nato men också bilateralt. Jag lärde mig värdet av omvärldsbevakning och analyser, men fick också en stor insikt om hur människor fungerar vid onormala situationer. Det var stunder av skräck och rädsla, men också av glädje och stolthet när du kom hem och förbandet var oskadat. Och jag lärde mig att inte kompromissa med kärnvärden. Att aldrig ge vika – även om människor hotar dig med Kalasjnikovs och pistoler.

Sånt hände ganska ofta?

– Ja, i Afrika vad det väldigt besvärligt med barnsoldater. De var ofta höga på droger och utgjorde en stor fara. Då gällde det mer än någonsin att stå upp för de värderingar vi har inom Försvarmakten.

Hur menar du?

– Du måste ha en tydlig moralisk kompass, en stark tilltro att det du gör är rätt. Ytterst ska

”Vi som officerare måste utmana oss själva, allt i syfte att träna vårt beslutsfattande under stress.”

varit fundamentet för mitt ledarskap. Jag är otroligt tacksam för ledarskapsträningen som jag fick i Försvarmakten. Både den teoretiska och praktiska. Att hantera människor, men också planeringsmetodik. Hur man lägger upp arbetet på taktisk, operativ och strategisk nivå.

Du jobbade i Kroatien och Bosnien under 1990-talet. Har du haft nytta av dina utlandstjänstgöringar?

– Absolut. Den erfarenhet av förhandlingar som du får när du arbetar i en internationell

du och dina kamrater till och med kunna dö för dina värderingar och det är klart att det är centralt för hur du formas som människa.

– Den inställningen har jag tagit med mig som företagare och idrottsledare. Jag är kompromisslös och ger mig inte.

Daniel Kindberg återkommer hela tiden till betydelsen att vara förankrad i en värdegrund. Något han inte insåg som ung fänrik, men som han har förstått nu. Visserligen ingick etik och krigets lagar i hans tidiga officersutbildning, men det

var mycket pekpinnar: ”Gör si, gör så...” Värdegrund, menar Daniel Kindberg, handlar mer om gå ner på djupet i hur du ställer dig i olika frågor. Och där måste Försvarsmakten vara den starkaste företrädaren för vårt demokratiska system.

Vad innebär det i praktiken?

– Officerarna måste våga ta ställning för omtanke, vänlighet, och alla människors lika värde. Vi försvarar demokratin med våra liv och vi måste visa att vi menar allvar med det. Jag tror det är den starkaste rekryteringsgrund vi har.

ÖFK är inte bara en framgångssaga. Det har varit kämpigt också. Har Försvarsmakten gjort dig bättre på att hantera motgångar?

– Ja, absolut. Det är mycket av kärnan i ledarskapet. Att kunna hantera bakslag, att leda när det inte går som vi planerat. Det ligger i vårt militära DNA.

Så vad krävs av chefen när det blåser motvind?

– Då gäller det att lägga in din personlighet i ledarskapet. Att inspirera medarbetarna. Och det kanske är vår viktigaste uppgift som ledare.

Sammanfatta din ledarskapsfilosofi.

– För mig handlar det om att skapa en utvecklingsmiljö som präglas av kreativitet, initiativkraft och mod. Jag vill att mina medarbetare ska få en trygghet genom mig. Mitt ledarskap präglas också av en stor portion

envishet, att aldrig ge sig. Och en blöt skjorta om dagen. Man ska göra rätt för sig.

– Sedan hade jag en kollega som lärde mig en viktig ingrediens i mitt ledarskap. Han sa: kan du få dina medarbetare att skratta en gång per dag, då har du nått väldigt långt.

Fotbollsvärlden saknar en hel

Att skratta och ha kul är ett viktigt inslag i Daniel Kindbergs ledarskap.

FOTO: JOHAN AXELSSON/ÖFK

för original och starka personligheter. Stämmer det?

– Jo. Jag var själv ganska egensinnig och lite frispråkig. Jag fick alltid det rådet av mina överordnade att ”du ska vara precis som du är. Även om det kan verka som att vi inte alltid uppskattar det inom Försvarsmakten så vinner det i längden.” Jag upplever att Försvarsmakten har blivit mer tillåtande och förstått kraften i att ta vara på det som är annorlunda.

Vad skulle du säga till den unge Daniel Kindberg om du fick chansen?

– I ÖFK har vi beslutat att utmana oss själva till en ny nivå som jag tror att unga officerare skulle behöva fundera över. Det skulle göra dem till bättre ledare. Här har Försvarsmakten en del att lära av ÖFK. Som förening utsätter vi oss för obehagligheter värre än döden.

Du syftar på era kultursatsningar. Att ni låter fotbollspelarna spela teater och stå på scen?

– Ja. Hålla tal, dansa Svan-

”Varenda dag i Försvarsmakten var en glädjens dag. Vissa dagar var tunga rent arbetsmässigt, men jag ångrar ingenting.”

del av det du värdesätter: moral, långsiktighet, glädje.

– Så är det. Fotbollsvärlden är den mest konservativa och fyrkantiga verksamheten som finns. Vi tränar fotboll och organiserar oss på exakt samma sätt över hela världen. Det är vita män mellan 50 och 80 år med makt och pengar som styr alla klubbar och förbund. Där kan vi snacka om likformighet.

Mitt intryck är att man i Försvarsmakten alltid haft plats

sjön, ha en konstutställning

– eller som nu – sätta upp en föreställning med Glada Hudikteatern.

Skulle Försvarsmakten må bra av att spela teater?

– Absolut. Försvarsmakten ska arbeta i en miljö med krigets krav som den yttersta konsekvensen. Vi som officerare måste utmana oss själva, allt i syfte för att träna vårt beslutsfattande under stress.

ÖFK består av ett gäng bort-

valda hånknötare som plötsligt blev fotbollsstjärnor? Vad kan Försvarsmakten lära sig av det?

– Att det finns oanade krafter i varje människa. Det gäller bara att skapa rätt miljö för människor att utvecklas. Och inse att det är din roll att hjälpa människor att utvecklas.

Du har haft en fantastisk civil karriär. Ångrar du dina år i Försvarsmakten?

– Nej, varenda dag i Försvarsmakten var en glädjens dag för mig. Visst fanns det dagar som var tunga rent arbetsmässigt, men jag ångrar ingenting. Det är ett väldigt gott betyg för en arbetsgivare.

Det är intressant att du fortfarande ser dig själv som officer.

– Haha, men jag är ju det! En läkare är alltid en läkare. Det tog fjorton år från att jag var fänrik till att bli överstelöjtnant. Det var en intensiv karriär. Jag är oerhört stolt över den. ◀

Text **Fredrik Helmertz/LEDS KOMM**

Daniel Kindbergs tre tips för att locka ungdomar till Försvarsmakten:

››› Betona värdegrunden.

Unga människor vill göra gott och ha en tydlig moralisk kompass. Det finns en stor attraktivitet i det.

››› **Idealism.** Våga prata om de stora frågorna. Döden, livet, hur krigets miljö ser ut. Ungdomar vill brinna för frågor som är större än individen.

››› **Karisma.** Saluför våra karismatiska officerare ute i samhället. Visa upp ledarna som de förebilder de är. Marknadsföring handlar inte bara om flashiga filmer och broschyrer.

INGÅR DUSCH I TRÄNINGEN?

Minst tre timmar i veckan ska anställda i Försvarsmakten träna. Men hur ska tiden räknas? Magnus Gadefors på Försvarsmaktens IF reder ut begreppen.

FRÅGA: Jag arbetar vid I 19 i Boden. Vi har följt Försvarsmaktens fysiska standard (FMFyS) som anger två träningspass per vecka om 30 minuter per gång. Efter att ha läst Forum nr 1/18 så tolkar jag det som att vi genomför för lite fysträning. Ingår ombyte, transporter och planering av fysisk träning i våra tre fystimmar, eller hur ska man räkna tiden?

Anders Nordqvist,

Teknisk avdelning I 19 Boden.

SVAR: Hej Anders. Enligt de anvisningar som finns för FMFyS så är det övergripande målet att:

››› Försvarsmaktens personal ska ha en tillräcklig fysisk prestationsförmåga för att kunna lösa ålagda uppgifter.

››› FMFyS ska dessutom bidra till bättre hälsa, välbefinnande och livskvalitet.

››› FMFyS grundnivå gäller samtliga som omfattas av dessa regler och är basen för att kvalitetssäkra den fysiska prestationsförmågan. Det centrala är att genomföra regelbunden

fysisk träning med **minst två träningspass per vecka inriktade på kondition, styrka och rörlighet.**

Grundnivån innehåller:

››› Individuellt träningsmål.

››› Träningsplanering.

››› Fysisk träning.

››› Uppföljning/Utvärdering.

För att lösa ovanstående arbetsuppgift **disponeras 3 tim av 40 timmars arbetsvecka.**

NU KOMMER VI till tolkningen av dessa anvisningar, som måste värderas från individ till individ.

Syftet måste alltid stå i första rummet och i chefskapet ingår att se till att personalen har operativ förmåga. Som anvisningarna säger ska den fysiska träningen genomföras med en intensitet så att träningsseffekt nås och **den effektiva tränings-tiden ska vara minst 30 minuter per träningspass.**

Detaljer kring huruvida dusch och ombyte ingår i tiden kan omöjligt regleras (men för att raljera så duschar Gunde Svan på 1min 23 sek så låt säga två minuter så finns reservtid). Har ni fler frågor, kontakta mig gärna på FMIF.

Major Magnus Gadefors,
Försvarsmaktens IF.

FÖRSTA STEGET

FEMKAMPAREN DANIEL KARLSSON GER SINA

MÅNGA MED MIG drömmer om att lätt flyta fram längs en sommarstig med snabba steg, njuta av härlig natur och känna sig stark och uthållig. Men verkligheten kan vara den motsatta. Det känns tungt, osmidigt och steget är orappt. En fartökning från ett beskedligt gå/joggetempo till något som liknar löpning är förenat med en nära-döden-upplevelse med andnöd och ohämmat svettande.

Daniel Karlsson är avdelningschef på kadettbataljonen på Militärhögskolan Karlberg, landslagsman i militär femkamp och en av Sveriges bästa hinderbanelöpare, även kallat OCR (obstacle course running).

Tips till dem som har svårt att komma igång med löpning?

– Fundera på vilken typ av löpning du vill hålla på med, hitta det som passar dig. Sedan kan det vara bra att sätta ett träningsmål, kanske träna till ett lopp. Det är även lättare att träna tillsammans med någon som man är jämnbra med. Om någon väntar på en så är det enklare att ta sig ut. Viktigt att även ha bra utrustning, framför allt skor, som passar den löpning man vill syssla med.

Hur mycket är lämpligt att träna?

– Satsar man på bra tider bör man ha tränat under vintern, antingen löpning, längdskid-

FAKTA DANIEL KARLSSON:

- » Deltagit i nio VM i militär femkamp.
- » Militärt OS-brons i hinderbanestafett i Rio 2011.
- » Sju SM-guld i militär femkamp, åtta FMM-guld fördelat mellan löpning, militär femkamp och stridshinderbana.
- » Vinnare av Tough Viking, Malmö 2015.
- » 2:a i Tough Viking Tour 2016.

nor eller annan konditionsträning. Annars rekommenderar jag att träna minst två löppass i veckan, varav en distans och ett i form av intervaller. Utöver

det är det bra att komplettera det med en annan form av träning som styrketräning, simning eller liknande.

Vanliga fällor att undvika?

– Att sätta för höga mål, framför allt när det gäller omfattningen av löpträningen. Det funkar inte att gå från noll pass i veckan till fem. Då blir det en överbelastning och

MOT TOPPFORM

BÄSTA TIPS HUR DU LYCKAS MED TRÄNINGEN

Sätt rimliga mål till en början så finns chansen att du slutar som en mästare.

FOTO: ANTON THORSTENSSON/COMCAM

DANIEL TIPSAR: SÅ KLARAR DU EN TOUGH VIKING

VECKOSHEMA FÖR NYBÖRJARE

Måndag: Distanslöpning 4–8 kilometer.

Tisdag: Styrketräning med 10 minuter uppvärmning och 30–50 minuter styrka.

Onsdag: Vila.

Torsdag: Intervallträning med 10 minuter uppvärmning, 12–15 minuter intensiv träning totalt (exklusive vila) samt 5–10 minuter nedjogg.

Fredag: Vila.

Lördag: Alternativ konditionsträning såsom simning, roddmaskin, Crosstrainer.

Söndag: Varannan vecka. greppstyrka, varannan vecka vila.

VECKOSHEMA FÖR VÄLTRÄNADE

Måndag: Distanslöpning 10–15 kilometer.

Tisdag: Styrketräning med 15 minuter uppvärmning och 45–60 minuter styrka.

Onsdag: Intervallträning med 15 minuter uppvärmning, 20–24 minuter intensiv träning (exklusive vila) samt 10 minuter nedjogg.

Torsdag: Pass 1: Alternativ konditionsträning såsom simning, roddmaskin, cross-trainer. Pass 2: Distanslöpning 8–12 kilometer.

Fredag: Vila.

Lördag: Pass 1: Löpning i form av snabbdistansterräng, alternativt terränglöpning. Pass 2: Greppstyrka varvat med funktionell styrka.

Söndag: Alternativ konditionsträning t.ex. cykling, stakmaskin, cirkelträning.

risk för skador. En tumregel kan vara att inte öka mängden man springer med mer än tio procent per vecka. Att sätta för höga slutmål är också vanligt och leder även de ofta till samma problem eller till tappade sugar när man av olika skäl inte kan hålla sin träningsambition.

Försvarsmaktsanställda

har förutom rena löplopp även möjlighet att delta i Tough Viking i Göteborg och Stockholm.

Hur ska man förbereda sig för Tough Viking?

– När det gäller löpdelarna i sådana lopp sker de ofta i obanad terräng. Därför kan det vara klokt att träna i liknan-

de terräng. Det stärker även muskulatur och fotleder som belastas mycket i den typen av löpning. Utöver det är det främst greppstyrkan som sätts på prov. Både när det gäller att hängande ta sig fram i olika hinder samt även klättra över hinder, avslutar Daniel. ◀

Text **Mattias Lindström/FMIF**

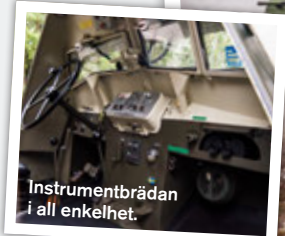
TILL SJÄTT

TUNG HOBBY!

TRÖTT PÅ ATT bli hunsad i trafiken av stöddiga stadsjeepar och vårdlösa lastbilar? Här är lösningen. En klassisk svensk KP-bil, modell SKP-42. Finns att köpa på Blocket för 366 000 kronor.

– Jag märker att bilen väcker en massa kärlek, säger säljaren **Harald Paulsson**, Rimbo. Varje gång jag stannar till kommer folk fram och vill prata eller fotografera den.

Pansarbilen har gått igenom många renoveringar genom åren och är nära originalskick. Motorn är på 115 hästkrafter och kan få den 11 ton tunga bilen att nå toppfarten 90 km/timmen. Motor och växellåda är i fint skick berättar Harald. Han har själv använt bilen vid event, jakter och vid andra roliga tillfällen och tycker absolut att man ska passa på att göra längre utflykter.

Instrumentbrädan i all enkelhet.

Istället för krockkudde: elva ton plåt.

Fältmässig interiör.

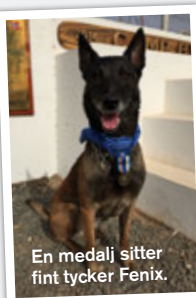
Är den bekväm att åka i?

– Inte ett dugg, skrattar han. KP-bilens historia går tillbaka till andra världskriget. Efter tyskarnas ockupation av Norge fanns ett skriande behov av terränggående trupptransport-

fordon för att förbättra förmågan till snabba omgrupperingar. Mellan 1941 och 1943 levererades 350 KP-bilar till Försvarsmakten. Bilen var stark, tålig och mycket uppskattad med plats för två man fram

FENIX FICK MEDALJ

SÅDAN HERRE, sådan hund. När flygbasjägarna från F 17 i Ronneby dekorerades efter 90 dagars FN-tjänstgöring i Mali så glömde de inte bort **Fenix**, deras trogna kompis och tjänstehund. Fenix är en tik på åtta år som är specialiserad på att söka efter ammunition och andra explosiva ämnen. Grattis – och duktig hund.

En medalj sitter fint tycker Fenix.

EN RIKTIG PANGTJEJ

AMFIBIEREGEMENTET i Berga fick fint besök i mars. **Kronprinsessan Victoria** gjorde ett förbandsbesök i uniform och var taggad som få. Hon marscherade med soldaterna, testade att skjuta automatkarbin och kastade handgranat. Kronprinsessan har ett speciellt förhållande till Amfibieregementet och särskilt andra amfibiebataljonen som går under namnet Victoria-bataljonen. Varje år uppvaktar de Victoria på namnsdagen och överlämnar ett fotoalbum med bilder över året som gick.

Prinsessa på vift. Victoria besökte sina soldater på amfibieregementet.

Transport av flyktingar, Cypern 1964.

och elva soldater i det bakre utrymmet.

Storhetstiden för KP-bilarna kom i samband med FN-missionerna i Kongo (1960-1964) och på Cypern. De vitmålade bjässarna, nu försedda med torn och kulsprutor, skyddade soldaterna och skapade trygghet hos civilbefolkningen. De väckte också avundsjuka hos andra FN-kontingenter som ville ha samma fordon – vilket de senare också fick.

Under 1980-talet placerades många KP-bilar på P18 på Gotland där de byggdes om och i några fall användes som sjuktransportfordon. Den aktuella KP-bilen byggdes 1942. De sista åren var den placerad på K1 i Stockholm som beredskapsfordon åt regeringen i händelse av evakuering. ◀

JOHAN GJORDE ÅRETS LEDARSKAPSINSATS

Hyllad av ÖB. Johan Barvaeus ledde polisinsatsen vid Drottninggatan 2017.

TRYGGHET OCH TYDLIGHET i en svår och oförutsägbar situation. Poliskommissarie **Johan Barvaeus** belönades med priset Årets ledarskapsinsats när Chefsgalan hölls i början på mars. Barvaeus ledde framgångsrikt polisinsatsen vid terrordådet på Drottninggatan i Stockholm förra året.

– Det är lite tudelat att få ta emot ett pris för något som

egentligen är en tragedi med döda och skadade människor. Det bästa vore om attacken aldrig hänt, säger han.

Försvarsmakten är medarrangör till Chefsgalan och ansvarar för priset *Årets ledarskapsinsats*. ÖB **Micael Bydén** och vicerektorn på Försvarshögskolan **Ewa Skoog Haslum** överräckte priset till en rörd och lycklig Johan Barvaeus. ◀

GYMPALÄRARE MED HJÄRNKOLL

FÖRSVARSMAKTEN gör Sverige friskare och lite intelligentare. Fråga gympaläraren **Karl Karlsson** på Malgoviks skola utanför Vilhelmina som använder FMTK-appen i sin undervisning. Varje dag då eleverna inte har idrott så lägger han in 30 minuter långa Puls-pass med bland annat övningar som Alienhopp och Burpees. Syftet: att hålla hjärnan pigg och eleverna pep-pade för plugg. Stor succé, både bland lärare och elever.

Sveriges hopp.

SIFFRAN

303 994

... nedladdningar av FMTK-appen här skett sedan lanseringen 7 mars 2016. Försvarsmakten bygger landet. Övning för övning.

SMART SAGT

"I det militära ger de medaljer till människor som är villiga att offra sig själv för att andra ska överleva. I affärlivet ger vi bonusar till människor som är beredda att offra andra."

Simon Sinek, engelsk-amerikansk managementkonsult och författare.

VI SKA VARA STOLTA ÖVER VÅRA VETERANER

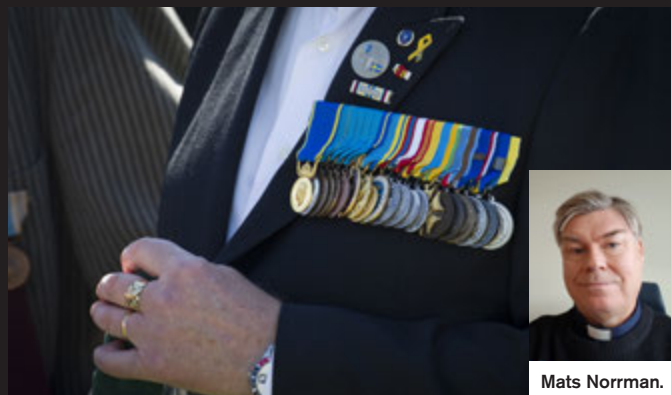
ATT LIDA AV HYBRIS, övermod, är inget som ses med blida ögon hos andra. Att själv tycka att jag inget duger till och det jag gör är inget värt är kanske mer normalfallet för många. Brist på uppskattning och att aldrig få höra ett: bra gjort.

Att gå till jobbet varje dag och inte vara stolt eller nöjd är i längden varken kul eller bra för självkänslan. Att dessutom i tjänsten tillbringa ett halvår utomlands borta från familj och anhöriga och inte få erkänsla är förödande.

"Gud och soldaten vörda vi, när tider av fasa de står oss bi. Men när faran är borta och fyllda äro fatten, då glömma vi Gud och förakta soldaten" (Ur dikten Soldaten av Rudyard Kipling)

SAMHÄLLET I ÖVRIGT förstår nog inte till fullo att uppskatta det vi gör – än. Inte förrän krisen verkligen står för dörren. Och att vara utlandsveteran är trots veterandagen ännu ej tillfullo uppskattat. Inte förrän dess kompetens blir synlig – när krisen står för dörren.

I min vardag i Försvarsmakten har tongångarna bytts. Veterandagen har utvecklats och är en självklar del i Försvarsmakten och förbandens samt de anhörigas tankar. ÖB, försvarsministern, försvarsutskottet betonar: vi gör

Mats Norrman.

ett bra jobb. Ledningen är stolt.

Remembrance Day i Storbritanien, motsvarande vårt Veterandagen 29 maj, är en stor tilldragelse, mycket större än i Sverige. Jag deltog själv 2013 i högtidlighållandet. Följde galan i Albert Hall på tv samt deltog i församlingens gudstjänst med avslutande parad till ett minnesmonument.

Lördagskvällen i Albert Hall, var en ceremoni med full uppslutning av drottningen, regeringen, kyrkan, veteraner. Musik, sång.

ATT VARA STOLT i sin gröna uniform eller ökenmodellen, vid medalj-utdelningen efter hemkomst är viktigt och stärker självkänslan. Tvivla inte på värdet av det vi gör, hemma och utomlands.

När tvivlet sätter in kan det behövas stöd och ord för eftertanke. Ett uttryck som jag ofta återvänder till är:

En människa utan hopp, utan framtidstro, utan stolthet blir en människa förminskad och i längden destruktiv. Vägen till självkänsla och egenvärde hänger inte bara på omgivningens respons utan även min egen livshållning. I stunder av missmod försöker jag att se mig själv som jag är. En individ med egenvärde. Skapad med förmågor och ljus. Där, i det tysta rummet, i tystnaden, sker mötet mellan skaparen och det skapade. Där och då formas självtilliten, glädjen, harmonin och hoppet.

Mats Norrman,
stabspastor Högkvarteret

PATTON EJ ARMÉCHEF

I Försvarets forum nr 1 skrivs om besöket av USA:s arméchef Mark A. Milley i februari. Notisen avslutas med att nämna att endast två amerikanska arméchefer tidigare besökt Sverige, nämligen George S. Patton 1945 och Dennis Reimer 1996.

Men Patton var inte "sittande arméchef" på samma sätt som Reimer och Milley. Patton däremot förde under andra världskriget befäl över olika krigsorganiserade

arméer. Vid invasionen av Sicilien i juli 1943 gavs Patton befälet över amerikanska 7. armén. Från januari 1944 var han chef över 3. armén och från oktober 1945 över 15. armén.

Mellan den 27 oktober och 1 november 1945 besökte Patton Sverige. Ett program med besök vid K1, KS, I8 och P3 genomfördes, men för Pattons del var antagligen kvällen tillsammans med de svenska OS-deltagarna från 1912 höjdpunkten. Patton hade slutat som femma i modern

femkamp vid Stockholms-OS.

Vid återkomsten till Tyskland råkade Patton ut för den trafikolycka som skulle ända hans liv den 21 december 1945. När Pattons besökte Sverige hade George C. Marshall befattningen Chief of Staff of the Army, det vill säga motsvarande arméchef.

Per Iko, militärhistoriker

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 20 april.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till Förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så får du svaret i ett kommande nummer av Försvarets Forum.

FRÅGA: Jag har sett att en del Försvarsmaktens enheter och förband under de senaste åren har fått nya heraldiska vapen. Vilka regler gäller? Kan mitt krigsförband få ett eget vapen?

FRÅGA: Bestämmelser för Försvarsmaktens olika heraldiska vapen framgår i reglementet PARAD 2: Flaggor, fälttecken & heraldik. Utöver reglementet så finns det bestämmelser för myndighetens grafiska identitet som styr användning av heraldiska vapen med ordbilder vilka tillsammans utgör logotyper för bruk i skrivmallar, trycksaker, profilprodukter, skyltar och annonser. För bruk av heraldiska vapen som dekorationer, på gåvor, medaljer, vapensköldar med mera så sammanfattas det under beteckningen heraldiska produkter och i regel är sådana utförda med fullständig kunglig krona och i lite större format och aldrig tillsammans med ordbilder.

>>> Försvarsmakten har ett gemensamt heraldiskt vapen (1) för

att utvisa myndigheten som sådan. Vapnet består av Sveriges lilla riksvapen över ett stolpväs ställt svärd. Det stående svärdet symboliserar vapenmakt och det lilla riksvapnet som i sin tur består av sköldebilden tre gyllene kronor på blå botten och krönt med en kunglig krona - utvisar Konungariket Sverige. Kombinationen utläses därmed: Konungariket Sveriges försvarsmakt, det vill säga Försvarsmakten.

>>> Inom myndigheten har alla förband, centrum och skolor egna heraldiska vapen. Arméns och flygvapnets förband har sköldebilder från de landskapsnamn de bär. Skolor och centrum har i regel sköldebilder som kopplas till respektive verksamhet eller annan lämplig bild, exempelvis SkyddC (2) som för en grön drake vilket enkelt kan associeras till tjänstegrenen CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska, eller nukleära stridsmedel).

Vissa skolor och enheter som Försvarets vinterenhet (3) för också självständiga vapen. Här framkom-

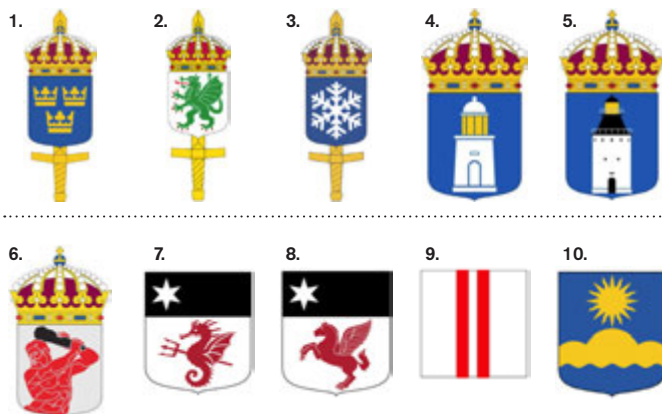
mer i regel en direkt koppling till enhetens rätta element.

Enheternas vapen inarbetas inte i Försvarsmaktens mallar och används inte som brevhuvud i skrivelser, där är kopplingen till eget förband starkare än den egna vapenrätten.

>>> Slutligen för marinens divisioner och örlogsfartyg egna heraldiska vapen. Sköldebilderna kopplas i regel till örlogsfartygets namn och ibland krävs det detaljerade studier av en särskild plats för att kunna skilja vapnen åt. Det blir lite som en geografifektion att lära sig se skillnaderna mellan vissa vapen (jämför fartygen som bär namn av fyrar) och för andra är det väldigt uppenbart (4, 5, 6).

>>> Och så kommer vi till den egentliga frågan: får krigsförband egna heraldiska vapen? Svaret är nej. Krigsförband för samma heraldiska vapen som sina respektive organisationsenheter men får i vissa fall föra egna heraldiska emblem utan kunglig krona. Ett exempel på det är specialförband (7, 8) som har egna emblem ritade av statsheraldikerns heraldiska konstnär Henrik Dahlström och som godkänts enligt konstens alla regler.

>>> För kompanivån (stab och kompanier) finns möjligheten att via statsheraldikern och Försvarets traditionsnämnd ta fram kompaniemblem som sedan kan användas som fordonsskyltar, kompanifanor och i vissa fall även som kompanitecken på höger ärm på uniform. Prod Utb handlägger alla ärenden om kompaniemblem och det mesta går att lösa så att alla kan få traditionsrika, heraldiskt korrekta och för kompaniet lämpliga emblem (9, 10).

ÄVEN KVINNOR BEHÖVER BRA UTRUSTNING

JAG GENOMFÖRDE FÖRSTA DELEN AV min planerade grundutbildning i Göteborg hösten 2017, men slutade efter tre månaders GMU, bland annat på grund av en förslitningsskada i höger axel. Tyvärr klarade inte min axel av vapenhanteringen, en stridssäck som satt dåligt på mig och på det en visserligen rolig och lärorik, men kall vinterutbildning. Idag rehar jag dagligen och axeln blir lite bättre för varje vecka, men det kommer nog dröja länge innan den är återställd.

Under mina tre månader i Göteborg lärde jag mig otroligt mycket. Lärde mig att stå upp för mig själv, lärde mig att alltid vilja göra mitt bästa, lärde mig att hantera stressiga situationer, lärde mig att försvara mig själv och lärde mig att kvinnor fortfarande inte prioriteras i Försvarsmakten. Jag har ingen aning om anpassad materiel är på gång, men tycker det är tråkigt att

ceptera? Ska det ingå i tjänsten att tappa känslan i fötter efter långa marscher eller förslitningsskador i skulderbladen? Jag vet att det är speciellt i försvaret, det ska inte vara enkelt att jobba där, men jag tror att det blir lättare att fokusera på utbildningen och tjänsten om utrustningen fungerar som den ska.

Rätt anpassad materiel ger glada soldater. (Arkivbild)

ATT HA GENOMFÖRT en grundläggande militär utbildning är otroligt meriterande i den bransch jag jobbar i, och i många andra branscher. I och med att jag har en godkänd GMU så visar det att jag är stresstålig, kan samarbeta, är ini-

” Jag vet att det är speciellt i försvaret, det ska inte vara enkelt att jobba där, men jag tror att det blir lättare att fokusera på tjänsten om utrustningen fungerar som den ska. ”

det fortfarande inte finns tillräckligt fungerande utrustning för att kunna göra ett bra jobb.

Det här är inte ett problem som bara jag stött på, utan det har diskuterats flera gånger i Militärkvinnors forum. Utrustningen sitter inte som den ska, stridssäcken går inte att justera och för mig så var det mest problem med stridsbältet. Jag fick den minsta storleken, justerade till det minsta som gick, men ändå fick axlarna ta all belastning. Det gick ganska bra tills vi var i Älvdalen på vinterutbildning, där min axel inte klarade av kombinationen av belastning och kyla. Jag hade fått en nerv i kläm mellan muskler, ben och utrustning och med kylan blev det bara sämre och sämre. Sakta men säkert kom en isande känsla i armen och musklerna kring skulderbladet krampade. Först efter ett par timmar inne i värmestuga kom känslan sakta tillbaka och jag fick äntligen kontroll på armen och kunde röra den igen.

Är skador i tjänsten något man bara ska ac-

tiativtagande och ärlig. Får jag välja kollegor i framtiden kommer jag prioritera personer som har en utbildning i Försvarsmakten framför andra utbildningar. Med den nya värnplikten kommer många unga tjejer och killar till de olika regementena som finns i Sverige. Förhoppningsvis finns det anpassad materiel så att alla de som inte passar in i normen också kan få genomföra sin grundutbildning utan skador. Jag tror att jag kommer söka mig tillbaka till Försvarsmakten i framtiden, och då hoppas jag på bättre utrustning och en starkare axel helt enkelt.

Clara Toll, 23 år, är utbildad personlig tränare på Örebro universitet och driver företaget Clara Färdiga Gä. Skapare av kontot @Militärkvinnor på Instagram.

BILDEN

Foto Hampus Hagstedt/ComCam

FULLT BLÅS PÅ ACE

Det är maj 2017 och den stora internationella flygövningen Arctic Challenge Exercise (ACE 17) pågår som bäst. Vid en avsides belägen luftvärnsledningsplats norr om Luleå landar flygvapnets medeltunga Helikopter 14 och får alla närvarande att huka sig i vinddraget från rotorbladen. ACE hålls vartannat år och hade den här gången deltagare från elva länder och över nittio plan i luften.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

VETERANDAGEN TISDAGEN DEN 29 MAJ

Kom och hedra Sveriges veteraner vid det nationella veteranmonumentet Restare utanför Sjöhistoriska museet på Djurgården i Stockholm. I år uppmärksammar vi 70-årsdagen av FN-resolution 50 samt givetvis att dagen nu är allmän flaggdag. Utöver Veterandagsceremonin bjuds på en fullspäckad dag med bland annat överflygningar, fallskärmshoppning, stridsbåtar, veteranparad och olika uppvisningar.

08.00 Flagghissning vid Sjöhistoriska museet.

09.00–19.00 Försvarsmakten, andra myndigheter och ideella organisationer visar upp sin verksamhet ur ett veteran- och anhörigperspektiv på utställningsområdet.

10.00 Föreläsning i mässtället, militärobservatör UNTSO (Israel – Palestina).

11.15 Veteranparaden avgår från scenen i Kungsträdgården.

14.30–15.45 Statsceremoni med hederstal, musik, kransnedläggning och medaljeringar.

16.00–18.00 Mat och mingel i mässtället (föranmälan krävs).

18.00–20.00 Allmän förbrödning i mässtället, Livgardets Dragonmusikkår och fältartisterna underhåller.

21.00 Flaggorna halas vid Sjöhistoriska museet.

Hjärtligt välkommen!

För mer information se forsvarsmakten.se/veterandagen #veterandagen